

VYSOKÁ ŠKOLA BÁNSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA REGIONÁLNÍ A ENVIROMENTÁLNÍ EKONOMIKY

Vzájemná kooperace prvků v euroregionu
Mutual cooperation of the elements in the euroregion

Student: Bc. Lucia Jozefíková
Vedoucí diplomové práce: prof. Ing. Jiří Kern, CSc.

Ostrava 2012

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra regionální a environmentální ekonomiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Lucia Jozefíková**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T040 Regionální rozvoj
Téma: **Vzájemná kooperace prvků v euroregionu**
Mutual Cooperation of the Elements in the Euroregion

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Regionální politika a regiony
  3. Socioekonomická charakteristika euroregionu
  4. Vyhodnocení účinnosti spolupráce aktérů v euroregionu Beskydy
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

BREZIŇSKI, Cezary. *Problemy rozwoju europejskich regionów w warunkach integracji europejskiej*. 1. vyd. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2007. 337 s. ISBN 978-83-7525-108-1.
BUČEK, M., Š. REHÁK a M. TVRDOŇ. *Regionálna ekonómia a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.
MAIER, Günter a Franz TÖDTLING. *Regionálna a urbanistická ekonomika* 2. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998. 320 s. ISBN 80-8044-049-2.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

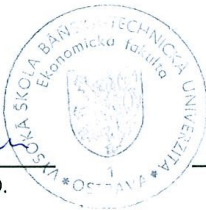
Vedoucí diplomové práce: **prof. Ing. Jiří Kern, CSc.**

Datum zadání: 25.11.2011

Datum odevzdání: 27.04.2012

Ing. Jan Malinovský, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

V Ostravě dne 27. 4. 2012

Bc. Lucia Jozefíková

Prohlašuji, že jsem celou práci včetně všech příloh vypracovala samostatně.

V Ostravě dne 27. 4. 2012

.....
Bc. Lucia Jozefíková

Na tomto mieste chcem poďakovať pánovi prof. Ing. Jiřímu Kernovi, CSc. za jeho odborné vedenie a podnetné rady, ktoré mi veľmi pomohli pri vypracovaní diplomovej práce.

OBSAH

1	ÚVOD.....	4
2	REGIONÁLNA POLITIKA A REGIÓN Y.....	6
2.1	REGIONÁLNA POLITIKA	6
2.1.1	Regionálny rozvoj.....	6
2.1.2	Úloha regionálnej politiky.....	7
2.1.3	Nástroje regionálnej politiky.....	10
2.1.4	Aktéri regionálnej politiky.....	13
2.2	REGIÓN Y	14
2.2.1	Región	14
2.2.2	Problémové región y	16
2.2.3	Prihraničné región y	17
2.2.4	Spolupráca	19
2.2.5	Euroregión y.....	23
3	SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA EUROREGIÓN U.....	28
3.1	EUROREGIÓN BESKYDY.....	28
3.1.1	Vznik a história euroregión u.....	28
3.1.2	Ciele	29
3.1.3	Organizačná štruktúra	31
3.1.4	Financovanie.....	33
3.2	SITUAČNÁ ANALÝZA ÚZEMIA EUROREGIÓN U BESKYDY	35
3.3	ANALÝZA USKUTOČNENÝCH PROJEKTOV	39
3.3.1	Projekty a aktivity Sdružení Region Beskydy	40
3.3.2	Projekty a aktivity Združenia Región Beskydy	42
3.3.3	Projekty a aktivity Stowarzyszenia Region Beskidy.....	43
3.4	SWOT ANALÝZA EUROREGIÓN U.....	44
4	VYHODNOTENIE ÚČINNOSTI SPOLUPRÁCE AKTÉROV V EUROREGIÓN E BESKYDY	46
4.1	PREKÁŽKY A SPOLOČNÉ STRATÉGIE	49
4.2	SPOLOČNÉ NAPOMÁHANIE ROZVOJU REGIÓN U.....	50
5	ZÁVER.....	53
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	55
	ZOZNAM SKRATIEK.....	60
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKU DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	ZOZNAM PRÍLOH	

1 ÚVOD

Najlepšie výsledky sú dosahované pri práci, na ktorej sa podieľa viacero ľudí. Každý zainteresovaný má možnosť sa aktívne zapojiť do spoločného diela a niečím svojim ho obohatiť a vylepšiť. Jedine forma fungujúcej spolupráce umožňuje neustále napredovanie a rozvoj. Uplatňuje sa v mnohých oblastiach, v profesionálnej i súkromnej sfére života, jednoducho v prosperujúcej spoločnosti, kde sa kladie dôraz na medziľudské vzťahy.

Na tomto princípe stojí filozofia funkčného euroregiónu. Euroregión je priestor, kde prebiehajú rozličné procesy, ktorých cieľom je integrácia vybraného znevýhodneného transhraničného územia. Využíva sa tvorivý prístup, zachovávajú sa lokálne osobitosti a navyše sa hľadajú možnosti, ako ich atraktívne prezentovať a profitovať z nich. Procesy sú podporované finančnými prostriedkami zo štrukturálnych fondov, pretože ich rozvoj je priamo v súlade s kohéznou politikou EÚ.

Cieľom práce je skúmanie, analýza a zhodnotenie úrovne spolupráce a jej efektov vo vybranom euroregióne Beskydy.

Práca pozostáva z troch hlavných častí. Teoretická časť prináša všeobecný prehľad o pôsobení regionálnej politiky, o úrovniach, na ktorých sa tvorí, o subjektoch, ktoré majú možnosť ju priamo ovplyvňovať a podrobne aj o predmete regionálnej politiky, ktorým je región. Pozornosť je venovaná špecifickému problémovému regiónu s lokalizáciou v prihraničí a metóde spolupráce, ktorá pomáha jeho problémovosť zmierňovať a aplikuje sa i v štruktúre, prekračujúcej národné hranice. V druhej časti je podrobne skúmaný vybraný euroregión, jeho história, stanovené ciele pri zakladaní a súvislosti jeho vnútorného fungovania. Pomocou stručnej situačnej analýzy územia a analýzy uskutočnených spoločných projektov sú hľadané hlavné lokálne problémy. Obsahom tretej kapitoly je hodnotenie reakcií miestnych aktérov na zistené problémové okruhy a s tým súvisiace mantinely, ktoré ich neumožňujú efektívne riešiť. Pripojená je aj časť návrhov na rozvoj spolupráce v ďalších oblastiach.

Samotnému spracovaniu práce predchádzala štúdia odbornej literatúry a internetových zdrojov. Pre doplnenie aktuálnych informácií o skúmanej problematike boli uskutočnené tri pološtrukturované rozhovory s predstaviteľmi sekretariátov členských združení euroregiónu Beskydy. Metóda deskripcie bola použitá v kapitolách 3.1 a 3.2 pri popisovaní situačného stavu v euroregióne. Metóda analýzy sa využila pri skúmaní uskutočnených projektov v kapitole 3.3 a potom sa metódou syntézy vyhodnotili problémové okruhy v kapitole 3.4,

zhrnuté v SWOT analýze. Metóda formatívnej evaluácie bola použitá na vytvorenie tabuľky č. 4.2. Explanácia aktuálneho stavu je obsiahnutá v kapitole 4.1 a akási predikcia a návrh riešenia je v kapitole 4.2.

Téma diplomovej práce bola zvolená pre jej aktuálnosť a pre praktický prístup zdola, kde majú priamo regionálne prvky možnosť aktívne ovplyvňovať dianie vo vlastnom regióne cez vlastnú kreativitu a dobré tvorivé nápady. Zaujímavý je aj samotný pojem prihraničie a spôsob života miestnych, dlhoročné prelínanie sa kultúr, vzájomné vzťahy, tolerancia, priateľstvo.

2 REGIONÁLNA POLITIKA A REGIÓNŤ

Európska regionálna politika je zameraná na vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj nielen štátov, ale aj všetkých členských regiónov. Dôležitú úlohu v procese napredovania zohrávajú vzájomné vzťahy medzi regionálnymi aktérmi. Vytvárajú sa siete a štruktúry, ktoré umožňujú ich dokonalejšiu spoluprácu. Zaujímavý priestor na realizáciu cezhraničnej kooperácia vzniká na území euroregiónov.

2.1 Regionálna politika

Nasledujúca podkapitola priblihuje teoretické základy regionálnej politiky, jej základné úlohy ale aj kategórie nástrojov, ktoré využívajú v praxi aktéri na podporu a povzbudenie regionálnej ekonomiky.

2.1.1 Regionálny rozvoj

Pojem rozvoj môžeme vo všeobecnosti chápať ako mnohovýznamový až nejasný, ktorého interpretácia závisí od konkrétneho hodnotového postoja. V najširšom poňatí znamená napredovanie. Pri definovaní nemôžeme zamieňať pojmy rast a rozvoj. Ekonomický rast je charakteristický pre zmeny v kvantitatívnych charakteristikách ako sú zamestnanosť, úroveň príjmov obyvateľstva, infraštruktúrne vybavenie apod. Je teda neoddeliteľnou súčasťou rozvoja, obzvlášť regionálneho rozvoja, ktorý je vyjadriteľný viac v kvalitatívnych charakteristikách ako sú zvýšenie vzdelanosti obyvateľstva, zlepšenie dostupnosti, zlepšenie kvality života. Regionálny rozvoj predstavuje komplex procesov prebiehajúcich v rámci regiónov, ktoré majú efekt na pozitívnych ekonomických, sociálnych, environmentálnych a iných premenách regiónu. Regionálny rozvoj je dnes teda chápaný v širších súvislostiach skôr ako mnohorozmerný rozvoj, ktorý okrem ekonomických parametrov obsahuje aj mimoeconomické, a to sociálne, ekologické, kultúrne, environmentálne či politické rozmery. Dôležitosť prístupu k jednotlivým zložkám rozvoja silne závisí od uznávaných hodnôt a tradícií, rôzniacich sa v samotných regiónoch, navyše hodnoty sú premenlivé v čase. Preto neexistuje univerzálne pravidlo, pomocou ktorého by sa dal dosiahnuť optimálny rozvoj. *„Problematika regionálneho rozvoja a regionálnych problémov medzi krajinami je veľmi*

špecifickou oblasťou, nielenže sú problémy jedinečné, ale aj chápanie dôležitosti jednotlivých problémov sa medzi krajinami veľmi líši“. (Buček, Rehák, 2004, s. 64,)

Podpora regionálneho rozvoja je determinovaná systémom verejnej správy, tradíciou verejných intervencií, politickým zložením národnej vlády či vlád na regionálnej a lokálnej úrovni. Vede k celkovému rastu socioekonomického potenciálu regiónu, aktivácie využívania miestneho rozvojového potenciálu, či konkurencieschopnosti, prostredníctvom cielenej, strategicky zameranej a koordinovanej snahy miestnych aktérov. [2]

Koncepcie regionálneho rozvoja

Súčasná existencia veľkého množstva prístupov k vysvetľovaniu príčin regionálneho rozvoja prináša rôzne pohľady na skúmanú problematiku, interpretuje a identifikuje zásadné východiská a formuluje rozličné doporučenia pre podpornú politiku.

V zásade rozlišujeme konvergenčné a divergenčné teórie. Konvergenčné teórie hovoria o tom, že existuje v ekonomike určitý podporný mechanizmus, ktorý automaticky vyrovnáva regionálne rozdiely, tie majú len dočasný charakter. Konvergencia je proces usilujúci sa o rovnosť v regiónoch. Naopak divergenčné teórie vidia nerovnosti v úrovni rozvoja v regiónoch ako prirodzený výsledok vývoja v ekonomike. Nerovnosti majú tendencie pretrvávať alebo sa i zväčšovať.

Ďalej rozlišujeme indukzívne a deduktívne teórie, ktoré rozdielne nahliadajú na stranu dopytu a ponuky alebo na úlohu štátu a trhu v ekonomike.

Historický vývoj vyformoval neoklasický, keynesovský, neomarxistický, neoliberálny a inštitucionálny prúd teoretických prístupov k regionálnemu rozvoju.

Podľa intervencií regionálnej politiky rozpoznávame dva hlavné typy koncepcií a to endogénne a exogénne. Prvá podporuje využívanie endogénnych faktorov, teda vnútorný potenciál, ktorým disponuje región, snaží sa o jeho lepšie využívanie a zefektívnenie. Druhá koncepcia uprednostňuje zásahy, stimuly zvonku. Exogénna koncepcia je historicky staršia a jej použitie býva zacielené na regióny väčšieho územného rozsahu. V praxi sa oba prístupy kombinujú (často nastane prevaha jedného z prístupov) a tým formujú podpornú politiku regionálneho rozvoja. [2]

2.1.2 Úloha regionálnej politiky

Medzi hlavné úlohy regionálnej politiky sa radí pôsobenie na rozvoj regiónov. Deje sa tak ovplyvňovaním hospodárskych procesov vnútri regiónov istého štátu prostredníctvom

verejného sektoru. Regionálna politika je podmnožinou hospodárskej politiky štátu a jednou z jej úloh je koordinácia ostatných sektorových politík. Jej intervencie vedú k zlepšovaniu medziregionálnych nerovností a disproporcií v regiónoch, ktoré vznikli ako priestorový dôsledok voľnej trhovej ekonomiky. Tieto nerovnosti, nazývané aj disparity, sú bežnou súčasťou každého prírodného a socioekonomického systému. Rozmanitosť a pestrosť prírodných, spoločenských a iných foriem je pozitívna a vytvára vnútornú dynamiku a stabilitu funkčnej krajinnej sféry. Región využíva svoju unikátnosť, tvorí si komparatívne výhody oproti inému regiónu. Pozornosť regionálnej politiky sa preto zameriava hlavne na tie disparity, ktorých existencia spôsobuje významné problémy a ohrozuje fungovanie ekonomického systému, čiže zhoršuje kvalitu života obyvateľov. Pri odstraňovaní disparít sa rozlišuje pôsobenie na príčiny alebo dôsledky. Primárne by sa malo riešiť odstraňovanie príčin negatívneho javu, i keď odstraňovanie dôsledkov má zdanlivo viditeľnejší efekt, no z hľadiska dlhodobej udržateľnosti je takéto riešenie menej účinné. [30]

Zásahy regionálnej politiky sú v zásade odôvodňované tromi argumentmi a to ekonomickými, sociálnymi a ekologickými.

- Z ekonomického hľadiska, podľa neoklasickej teórie, ktorá stojí na dokonalej konkurencii a fungovaní trhového mechanizmu, ktorý zabezpečuje optimálnu rozvojovú alokáciu zdrojov, nie je potrebná regionálna politika. V praxi sa však vyskytujú externé efekty a nedokonalá mobilita zdrojov, ktoré narúšajú fungovanie trhu a tým spôsobujú nedokonalé rozmiestnenie zdrojov. Optimálna rozvojová regionálna politika má usmerňovať verejné investície do regiónov, v ktorých sa očakávajú najvyššie výnosy z hraničných produktov, napr. do regiónov, ktoré disponujú nevyužitými kapacitami, a tak pomocou ich podpory napomôcť k využívaniu vnútorného potenciálu doposiaľ periférnych regiónov.
- Sociálne dôvody zásahov regionálnej politiky sú kľúčové. Trhový mechanizmus sám o sebe nie je schopný zabezpečiť vyrovnaný regionálny rozvoj pri rovnocenných životných podmienkach a možnostiach v každom z regiónov ekonomického priestoru. Cieľom regionálnej politiky je preto zabezpečiť aspoň minimálnu ekonomickú a sociálnu súdržnosť, zaistiť určitú štandardnú úroveň vybavenosti zariadeniami sociálnej infraštruktúry a tým zabrániť novej dezintegrácii a vnútorným rozporom.
- Ekologické dôvody sa však tiež dostávajú do popredia. S nadmernou koncentráciou ekonomických aktivít v určitých oblastiach dochádza k extrémnemu zaťaženiu životného prostredia. Regionálna politika by preto mala usmerňovať hospodársky rozvoj, aby smeroval od veľmi zaťažených regiónov k menej zaťaženým. Treba však

dbať na optimálne využívanie priestoru a krajiny pri zachovaní prírodného a kultúrneho dedičstva a smerovať k udržateľnému rozvoju. [5]

Regionálna politika je tiež hierarchicky usporiadaný proces ovplyvňovania a regulácie rozvoja regiónov na troch úrovniach. **Nadregionálna úroveň** zahŕňa regionálnu politiku Európskej únie, ktorá tak presadzuje svoje princípy a záujmy pri dosahovaní hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Na **národnej úrovni** sa uskutočňuje regionálna politika štátu, ktorý presadzuje svoje záujmy a zámery v priestorovej štruktúre svojej ekonomiky, tým že buduje inštitúcie a stanovuje realizačné nástroje. Pre **regionálnu úroveň** uskutočňovania regionálnej politiky je typický proces demokratizácie a decentralizácie. Politika sa tvorí priamo v regiónoch u miestnych a regionálnych aktérov. (Reg. ekonomika a politika - Buček, Rehák)

Typ regionálnej politiky, ktorá je uskutočňovaná štátom môže byť rôzny. Menej často sa vyskytuje typ strategickej regionálnej politiky, orientovaný na udržanie vonkajšej konkurencieschopnosti štátu ako celku pomocou posilnenia konkurencieschopnosti a atraktivity jadrových aglomerácii či rastových sektorov v rámci štátu. V praxi je však častejšie uplatňovaná politika zameraná na zmiernenie ekonomických a sociálnych problémov v zaostávajúcich, periférnych alebo štrukturálne postihnutých regiónoch, čím sa posilňuje vnútorná súdržnosť štátu. [2]

Charakter regionálnej politiky je veľmi rozdielny v každej krajine a takisto sa aj v čase vyvíja. Závisí na hodnotách, tradíciách, predchádzajúcom vývoji i očakávaných výsledkoch hospodárskej a sociálnej politiky. Je možné pozorovať určité spoločné znaky, podľa ktorých sa zovšeobecnila tri základné **modely regionálnej politiky**.

- Centrálne – alokačný model je založený na princípoch keynesovskej filozofie. Opiera sa o centrálnu redistribučnú stratégiu (inak nazvanú aj cukrovanie) a snaží sa o rovnomerný rozvoj pre všetky regióny. Pozitívom je, že operatívne rieši aktuálne zaostávanie regiónu, ale naopak negatívom je slabá aktivácia až nevyužívanie vnútorných faktorov, ktoré by viedli k udržateľnému rozvoju regiónov.
- Privátne – podnikateľský model je typický pre ekonomiky liberálneho typu. Jeho účinnosť sa odvíja od miery disparít v regiónoch, rozvoja infraštruktúry či legislatívnych predpokladov regionálnej politiky. V praxi sa kombinuje s priamymi intervenciami v problémových regiónoch.
- Decentralizovane koordinovaný model je uplatňovaný najčastejšie v ekonomikách vyspelých štátov. Nadnárodné inštitúcie koordinujú rozvinuté a stabilné regionálne systémy. Regionálna politika vytvára legalizovaný a inštitucionalizovaný systém, v ktorom centrum priamo a zároveň selektívne zasahuje do rozvoja regiónov a zároveň

sú tu i nepriame zásahy s účinkom na aktivizáciu endogénneho regionálneho a lokálneho potenciálu. Zodpovednosť za regionálny rozvoj je postupne presúvaná z centra na región a ďalej až na úroveň municipality. [2]

2.1.3 Nástroje regionálnej politiky

Nástroje ekonomického rozvoja sú využívané k dosahovaniu cieľov regionálnej politiky, ktorá je vykonávaná na úrovni samosprávnych celkov s potrebnými právomocami. Ciele regionálnej politiky vždy vychádzajú z potrieb a regionálnych či miestnych problémov. Podľa nich sa potom volia správne a najvhodnejšie nástroje. Nástroje je vhodné používať v súlade so strategickými a územnými plánmi. Je potrebné dodržiavať podmienku optimalizácie, teda konsenzus medzi verejnými a súkromnými záujmami. Nástroje je možné rôzne rozčleniť napr. podľa druhu a sily vplyvu alebo podľa adresáta či obsahového zamerania. **Základné rozdelenie** člení nástroje na **makroekonomické** a **mikroekonomické**.

- Makroekonomické nástroje – sú ťažko ovplyvniteľné predstaviteľmi regiónov, nadväzujú na uplatňovanú hospodársku politiku štátu, môžu viesť k tendenčnému chovaniu ekonomických subjektov, tj. presídľovaniu podnikov a organizácií, či migrovaniu pracovnej sily. Makroekonomické nástroje sa delia do troch kategórií. Typické nástroje fiškálnej politiky sú regionalizácia daní či znížená sadzba daní v podporovaných regiónoch. Nástroje monetárnej politiky sú reprezentované zjednodušeným prístupom k získaniu úverov pre vybrané regióny. Protekcionizmus podporuje napríklad výrobu produktov upadajúcich regiónov uvalením ciel a dovozných limitov. Tieto nástroje sa v súčasnosti po vytvorení voľného trhu už nepoužívajú.
- Mikroekonomické nástroje – sa používajú v prípade, že je potrebné pôsobiť na lokalizačné rozhodovanie ekonomických subjektov v priestore. Ide o realokáciu pracovných síl alebo o realokáciu kapitálu. Samosprávy municipalít poskytujú dotáciu na želanú realokáciu výrobných faktorov s cieľom dosiahnuť rovnováhu medzi ponukou a dopytom na ich trhu.

Ďalšie rozdelenie nástrojov je podľa **skupín rozvoja**.

- Rozvoj fyzického prostredia a verejných služieb – sa uskutočňuje plánovaním a stavebnou reguláciou.

- Rozvoj podnikov a podnikania – sa uskutočňuje poskytovaním poradenstva a informácii podnikateľom, poskytovaním a zlepšovaním špeciálnych priestorov a pozemkov na podnikanie, odstraňovaním prekážok v podnikaní, finančná podpora a uľahčovanie prístupu ku kapitálu.
- Rozvoj ľudských zdrojov – zabezpečujú sociálno-psychologické nástroje zamerané na aktiváciu a posilnenie potenciálu ľudských zdrojov. Dôraz je kladený na skvalitnenie vzdelávania a rekvalifikácie.
- Rozvoj miestnej správy a lokálnych vzťahov – sa uskutočňuje inštitucionálnym a organizačným zlepšením miestnej správy, skvalitňovaním komunikácie a vytváraním miestnych sietí, propagáciou a marketingom mesta či regiónu navonok.

Podľa **druhu a sily vplyvov** sa nástroje ekonomického rozvoja rozdeľujú do štyroch nasledujúcich kategórií. Postupne sú radené za sebou v závislosti od najmenej intenzívnych po najviac radikálne.

- Informačné opatrenia a poradenstvo – sú typickými mäkkými nástrojmi. Ich používanie sa stále dostáva viac a viac do popredia. V praxi sa vyskytujú napr. v podobe vypracovaných katalógov lokalizačných výhod pre určitú lokalitu či región, technologického poradenstva v oblasti najnovších inovácií a technológií, sprostredkovanie kontaktov alebo ide o informácie o cezhraničnej spolupráci v príslušnom regióne, ale aj informácie o možnostiach vzdelávania pracovných síl.
- Finančné nástroje – môžu mať rozličnú podobu, ktorá závisí od vyspelosti ekonomického systému v štáte a jeho regiónoch. Príkladom sú napr. dotácie a daňové výhody, sprostredkovanie výhodných úverov, poskytovanie nehnuteľností a pozemkov k podnikaniu, zjednodušenie dovozu nových technológií, prémie za novovytvorené pracovné miesta, pomoc pri vzniku nových malých a stredných podnikov a ich podpora v prvých rokoch podnikania, dotácie určené na vzdelávanie alebo pomoc pri podpore regionálnej mobility a migrácie.
- Infraštruktúrne nástroje – podporujú výstavbu podnikateľskej, technologickej, inovačnej infraštruktúry, atď. Pôsobia selektívne a vytvárajú vhodné podmienky pre lokalizáciu domácich i zahraničných podnikateľov. Ich efekt sa dostavuje postupne a pôsobí dlhodobo, pomáha zvýšiť atraktivitu lokality či regiónu, v ktorom sú aplikované.
- Regulačné a administratívne opatrenia – majú najradikálnejší charakter a sú využívané najmä v oblastiach, ktoré treba chrániť, obzvlášť pokiaľ ide o nadmerné poškodenie

životného prostredia a s tým súvisiace zhoršenie kvality života obyvateľov. Vyskytujú sa v podobe reštriktívnych alebo stimulatívnych nariadení, noriem.

Iný uhol pohľadu podľa **zapojenia kapitálu** prináša rozdelenie nástrojov na **finančné** a **nefinančné**.

- Nefinančné nástroje zahŕňajú:
  - administratívne nástroje – legislatívna úprava regionálnej a municipálnej politiky, zákazy, obmedzenia a opatrenia.
  - inštitucionálne nástroje – formulácia a realizácia projektov a programov, podľa ktorých sa uskutočňujú opatrenia regionálnej politiky, v mnohých prípadoch sa taktiež využívajú zdroje EÚ.
  - vecné a iné nefinančné zdroje – poradenské služby subjektom v regióne i zahraničným investorom, propagácia regiónu, sprístupňovanie hospodársky využiteľných zón a ďalšie.
- Finančné nástroje zahŕňajú:
  - neinvestičné a investičné stimuly – poskytovanie finančných transferov, nevratných dotácií, grantov, úverov a pôžičiek so zvýhodneným úrokom.
  - kapitálové podielnictvo – pôsobí okrajovo v rozličných štruktúrach spolupráce na rozvoj žiaducej aktivity.
  - daňové zvýhodnenia – udelenie daňových prázdnin, zliav na daniach či sociálnom a inom zákonnom poistení.
  - rozpočtové zvýhodnenia – výhody v odvodoch rozpočtových prímov.

V neposlednej rade sú tu nástroje, rozdelené podľa **rozsahu aplikácie**.

- Celoštátne plošné nástroje – uplatňuje ich sústava ústredných orgánov verejnej správy.
- Regionálne nástroje – pôsobia na vybrané časti národného územia, sú podporované vládou.
- Miestne nástroje – využívajú sa k dosiahnutiu miestneho ekonomického rozvoja municipalít či mikroregiónov.

Niekedy dochádza k vzniku silnejších hnacích motorov vnútri regiónu. Príčinou môže byť rôzny stupeň vyspelosti jednotlivých častí regiónu a na to naviazané nadmerné použitie nástrojov regionálneho rozvoja. Takýto dichotómny vývoj rozvoja regionálneho územia nemusí byť vždy chápaný ako negatívum, lebo vždy sa budú súčasne vyskytovať odvetvia

v rôznych fázach vývoja výrobného cyklu¹. Podstatou zostáva súlad medzi pôvodnými zámermi, použitím nástrojov a konečnými výsledkami. [7]

2.1.4 Aktéri regionálnej politiky

Každá z úrovni uskutočňovania regionálnej politiky má svojich aktérov, ktorí rôznym rozsahom a silou vplyvu zasahujú do rozvoja regiónov. Za slovom aktér sa skrýva akákoľvek osoba alebo skupina osôb, ktoré svojou spoločnou aktivitou napomáhajú k zmenám v dianí v regionálnej politike a tým prispievajú k rozvoju územia či regiónu. Regionálne prvky môžu byť významovým synonymom. Rozoznávame viacero celkom odlišných skupín aktérov regionálnej politiky. Dôležité je aby záujmy jednotlivých skupín boli nekonfliktné, aby mali spoločný záujem a ich činnosti sa navzájom dopĺňali na báze partnerstva a koordinácii.

Prvé rozdelenie je podľa formy zapojenia, ktoré rozlišuje dve skupiny aktérov.

- Formálni aktéri – majú svoje kompetencie vymedzené zo zákona, sú hlavnými uskutočňovateľmi regionálnej politiky.
- Neformálni aktéri – sa môžu do diania v regionálnom rozvoji zapojiť dobrovoľne a ich účasť je nepovinná.

Ďalej sa uvádza rozdelenie na aktérov **národnej úrovne** a **regionálnej úrovne**. Štát a jeho orgány sú hlavným aktérom na národnej úrovni. Vytvára inštitucionálne, legislatívne, finančné a systémové podmienky pre rozvoj regiónov a zároveň určuje strategické zameranie regionálnej politiky, vypracováva koncepcné rozvojové dlhodobé a strednodobé dokumenty a dbá na napĺňanie ich cieľov. Tvorí tiež podmienky pre činnosť ostatných aktérov regionálneho rozvoja na všetkých úrovniach. Dôležitou úlohou je aj managovanie programov rozvoja a dôsledné koordinovanie participujúcich aktérov rozvoja na viacerých úrovniach.

Na regionálnej úrovni pôsobí značný počet aktérov. Líšia sa svojimi kompetenciami aj veľkosťou vplyvu na vývoj regiónu. Významnými aktérmi sú regionálne samosprávy na úrovni NUTS 3 (VUC-iek či krajov), ktoré zo svojej pozície administratívno - správnych jednotiek môžu výrazne kontrolovať procesy v regióne. Obce a mikroregióny v súčasnosti predstavujú novú významnú sociálnu kvalitu a to územné spoločenstvo. Pre skvalitnenie a zefektívnenie riadenia rozvoja regiónu je vhodné zapájať expertov a odborníkov do informačnej, konzultačnej a projektovej činnosti, aby pôsobili ako podpora rôznych regionálnych aktérov. Regionálne rozvojové agentúry sú zvláštnym článkom v regionálnej

---

¹ Fázy výrobného cyklu sú: 1. Zavádzanie, 2. Rast, 3. Zrelosť, 4. Pokles. Navzájom sa líšia rôznym stupňom inovačnej aktivity, vzdorovaním konkurencii, lokalizačným chovaním a veľkosťou obratu.

politike, lebo aktivizujú rozvoj regiónu spojením verejnej správy, súkromnej sféry a tretieho sektora². [2]

Podrobnejší zoznam aktérov regionálnej politiky, zaradený do hierarchickej štruktúry, možno nájsť v prílohe č 1.

Aktérov rozoznávame aj podľa vzťahu k riešenému problému či projektu.

- Podieľajúci sa (Shareholders) – subjekty, zapojené do prípravy, realizácie a riešenia regionálneho problému.
- Zainteresovaní (Stakeholders) – subjekty, ktoré sú vystavené pôsobeniu určitej aktivity.
- Dotknutí (Placeholders) – aktivita sa realizuje priamo v ich záujmovom území.

Regionálni aktéri môžu pochádzať z verejného, komerčného alebo občianskeho sektoru. Ich úlohy majú podobu koordinovania, iniciovania alebo priamej podpory prostredníctvom zapojenia vlastných disponibilných zdrojov, čím sú ľudské zdroje, kapitál. [31]

2.2 Regióny

Regionalistika je vedným oborom, skúmajúcim vzťahy, javy a procesy vo vymedzenom priestore, regióne. Rieši regionálne disparity, hľadá problémy, brániace v rozvoji regiónov a pretvára ich v rozvojové príležitosti. Princíp spolupráce a partnerstva sa osvedčil hlavne preto, lebo prináša pozitívne efekty pri riešení zložitých situácií, ktoré sa často kumulujú v prihraničí.

2.2.1 Región

Typológia regiónov môže vychádzať z rozličných hľadísk. Podľa prevažujúcej podobnosti v charaktere územia sa regióny potom rozdeľujú do skupín. Takéto rozdeľovanie slúži na zovšeobecňovanie, zjednodušovanie reality a následne je možné lepšie zacielenie nástrojov regionálneho rozvoja ale aj ochrana územia. Hľadiská, ktoré slúžia na vytvorenie typológie regiónov vychádzajú z odlišného stupňa hospodárskej výkonnosti, dlhodobého socioekonomického vývoja, miery koncentrácie aktivít, geografickej polohy či prírodných podmienok a i. Proces vymedzovania regiónov sa nazýva regionalizácia. [32]

---

² Prvý sektor je verejný (štátny, vládny), druhý sektor je podnikateľský a tretí tvoria mimovládne organizácie, občianske združenia, nadácie, neziskové fondy a neziskové organizácie poskytujúce sociálne služby.

Objektom regionálnej politiky je región či regióny v štáte alebo v spravovanom území. Zákon o podpore regionálneho rozvoja v ČR uvádza nasledovnú definíciu. „*Regionem je územní celek vymezený pomocí administrativních hranic krajů, okresů, správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem, správních obvodů obcí s rozšířenou působností obcí nebo sdružení obcí, jehož rozvoj je podporován podle tohoto zákona.*“ (zákon 248/2000 S. z. o podpore regionálního rozvoje, §2, a)). Zákon o podpore regionálneho rozvoja na Slovensku ponúka stručnejšiu definíciu. „*Región je územný celok vymedzený podľa klasifikácie štatistických územných jednotiek.*“ (zákon 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, §2, a)). Pre potreby výkonu štátnej správy vznikli tak umelé **administratívne regióny**, s podobnou veľkosťou, ktoré dokonale nezodpovedajú procesom a vzťahom v skúmanom území.

Regiónom je aj taká časť územia zemského povrchu, na ktorom sa vyformovali určité spoločné rysy, vďaka ktorým región funguje ako celok. Taký región sa nazýva aj **prirodzený región** s typickými pevnými vnútornými vzťahmi a územnou deľbou funkcií. Špecifickým prípadom takéhoto **funkčného regiónu** je nodálny alebo **spádový región**, pozostávajúci z centra a jeho zázemia, ktoré spolu úzko kooperujú a navzájom profitujú. Iným druhom prirodzeného regiónu je **homogénny región**, ktorý sa vyznačuje nejakým spoločným znakom, vyskytujúcim sa výhradne na jeho území a tým sa odlišuje od iného územia. Na základe spoločných znakov charakteristického osídlenia rozlišujeme metropolitné, (mestské, urbanizované) regióny, priemyselné regióny alebo vidiecke (periférne, rurálne) regióny. Podľa stupňa hospodárskej vyspelosti sa regióny delia na prosperujúce a problémové. [5]

Na región ako na územnú štruktúru možno nahliadať z viacerých uhlov. Sú preň typické:

- geograficko – prírodné ohraničenie
- podobnosť prírodných podmienok
- spoločný historický vývoj
- analogické funkcie územia
- silnejšie vnútorné väzby v rámci regiónu, ako väzby mimo územia regiónu
- predpoklad stotožnenia sa miestnych aktérov s vymedzeným regiónom
- spoločná rešpektovaná kultúra a inštitúcie, životný štýl
- spoločný prístup a infraštruktúra [6]

Vzťahy vnútri regiónu môžu byť vertikálne, horizontálne a komplementárne. Ide predovšetkým o vzťahy pri tvorbe regionálneho produktu. **Vertikálne vzťahy** vyjadrujú väzby medzi odberateľmi a dodávateľmi v regióne pri tvorbe produktu. Môže ísť o spätné

alebo následné väzby. Spätné väzby sledujú transmisiu efektu spätne v slede operácií transformácie vstupov a práce na produkt spotreby. Následné väzby prenášajú efekty v slede operácii smerom dopredu k ich ďalšiemu zhodnoteniu a využitiu. **Horizontálne vzťahy** napomáhajú regionálnemu rastu. Vyjadrujú konkurenčnú rivalitu miestnych subjektov o dostupné lokálne zdroje, čím sa zvyšuje ich cena a následne efektívnejšie nakladanie s nimi. **Komplementárne vzťahy** vznikajú pri prenose pozitívnych externalít medzi priestorovo blízkymi subjektmi. Priestorová koncentrácia rozličných aktivít zvyšuje atraktivitu lokality. Dôležitá taktiež je, že región okrem svojich intenzívnych vnútorných vzťahov má širokú škálu vzťahov na vonkajšie okolie, je to logický otvorený dynamický systém. [2]

Región ako priestorový útvar nie vždy rešpektuje štátne, či administratívne hranice. Tento prístup je zohľadnený v nasledujúcom delení regiónov.

- Subnacionálny región – čiastočné územie jedného štátu (VÚC Žilinský kraj, Liptov, NUTS 2 Západné Slovensko),
- Supranacionálny región – územie zložené z viacerých štátov, zoskupenie štátov (Juhovýchodná Európa, Benelux, Stredná Amerika),
- Transnacionálny región – územie, pozostávajúce z častí dvoch a viacerých štátov, ktoré sa rozkladá ponad štátne hranice (Podunajsko, euroregión Beskydy). [5]

2.2.2 Problémové regióny

Termínom problémový región sa označuje taký región, na jeho území vznikli určité nedokonalosti v harmonickom rozvoji, s ktorými sa sám nevie vysporiadať a preto potrebuje pomoc zvonka, od štátu. Nedokonalosti sa obyčajne na území regiónu kumulujú, majú podobu ekonomických, ale aj ekologických problémov. Región sa stáva periférnym³, izoluje sa. Regionálna politika sa v súčasnosti snaží predchádzať marginalizácii takýchto problémových regiónov. Ministerstvo pre miestny rozvoj v spolupráci s ostatnými dotknutými ústrednými správnymi úradmi a krajmi na základe priebežnej analýzy hospodárskeho a sociálneho rozvoja štátu navrhlo vymedzenie regiónov, ktorých rozvoj je potrebné podporovať pre vyvážený rozvoj štátu a vyrovnanie medziregionálnych rozdielov. Na to nadväzuje vypracovanie stratégie regionálneho rozvoja. Problémové regióny sa rozdeľujú na:

- **regióny so sústredenou podporou štátu**

---

³ Periférny región môže byť lokalizovaný v rámci štátu buď v blízkosti hranice na okraji alebo aj vo vnútrozemí ak je veľmi odľahlý, vzdialený od svojho regionálneho centra a má s ním slabé, takmer žiadne väzby.

- štrukturálne postihnuté (kumulujú sa v nich negatívne dopady štrukturálnych zmien, útlm odvetví, výroby, väčší počet opustených objektov, rast miery nezamestnanosti, zhoršenie životného prostredia, podporuje sa podnikateľská aktivita),
- hospodársky slabé (majú typickú nižšiu úroveň rozvoja, než je priemer ČR, berie sa do úvahy kombinácia ukazovateľov trhu práce, hospodárskej štruktúry a úrovne príjmov obcí a obyvateľstva),
- vidiecke (charakterizuje ich nízka hustota zaľudnenia, prevažujúce sídla do veľkosti 3000 obyvateľov, vyšší podiel obyvateľstva vidieckych sídel, stagnácia až úbytok obyvateľstva, migrácia mladšej časti obyvateľstva a následné starnutie populácie, výrazná zamestnanosť v prvom a druhom sektore hospodárstva).
- **ostatné regióny**, ktorých podporovanie štátom alebo krajom má iné závažné dôvody (pohraničné regióny, bývalé vojenské priestory, regióny so silne narušeným životným prostredím, regióny postihnuté živelnou katastrofou, regióny s výrazne vysokou mierou nezamestnanosti než je priemer ČR, regióny s nepriaznivými podmienkami pre poľnohospodárstvo). [58]

2.2.3 Prihraničné regióny

Hranica je chápaná ako obvodová línia teritórií, na ktoré existujú vlastnícke práva. Zemský povrch je tak pokrytý bohatou sieťou hraníc. Línie je možné zakresliť do mapy, ale v skutočnosti hranica, oddeľujúca dve územia od seba, je hraničná plocha vedúca od stredu Zeme cez povrch a ďalej oddeľuje vzdušný priestor dvoch suverénnych štátov alebo iných priestorových jednotiek. Prítomnosť hranice vytvára okolo seba zónu tlaku, zoslabujúcu v smere od hranice.

Dôsledky vzniku hraníc a ich skúmanie je možné vysvetliť rôznymi prístupmi napr. fyzickogeografickým, socioekonomickým, či politickogeografickým. Z hľadiska kvality rozhraničenia sa rozlišujú hranice prírodné (fyzickogeografické) a umelé (antropogénne). **Prírodné hranice** sú tvorené prírodnými prvkami v krajine, ako sú vodné toky, moria, reliéf, hrebene, rozvodnice. **Umelé hranice** berú do úvahy kultúrne prvky (národnostné hranice), historické aspekty (historické hranice), geometrický prístup (hranica je spojnica zmluvne stanovených bodov) či astronomický prístup (poludníky a rovnobežky). **Politické hranice** sú výsledkom právneho aktu, vzniká fixná línia. Rozlišujú sa štyri typy:

- subsekventné – definované po ukončení procese diferenciácie susedných regiónov,
- antecedentné – vytýčené pred samotnou diferenciáciou územia,
- prekrývajúce – politické rozhodnutie spôsobilo prekrytie pôvodných území,
- reliktné – hranice vymedzené časovo, dnes už neexistujúce, majú historickogeografický charakter („železná opona“).

Hranica, ktorá oddeľuje dve podobne vyspelé územia sa nazýva symetrická a naopak asymetrická hranica oddeľuje dve ekonomicky rozdielne vyspelé územia. Cezhraničné vzťahy sú založené na vzájomnom vytváraní dobrého partnerstva, susedstva, dopĺňaní tovarov a služieb, spoznávaní prírodného a kultúrneho potenciálu s cieľom spoločného regionálneho rozvoja. Hraničný prechod je potom bod na hraničnej línii, ktorý sa vyznačuje permeabilitou, priepustnosťou, získava charakter oboch oddeľovaných území. Je to miesto stretnutia, spojenia, premenlivosti, zmeny. Podľa charakteru priepustnosti sa rozlišujú hranice uzavreté, čiastočne otvorené a otvorené.

Európa, druhý najmenší svetadiel zaberá 7% zemského povrchu. Má rozlohu 10 180 000 km² a nachádza sa na ňom 50 štátov, čo je takmer tretina všetkých štátov sveta. Preto je pre Európu typická bohatá sieť hraníc (ktoré sa v čase menia, vznikajú a zanikajú) a s tým súvisiace rôznorodé pohraničné a prihraničné regióny. **Pohraničie** je časť územia, ktorá leží v susedstve hranice, rozprestiera sa na jednej strane hranice. V rámci štátu môže byť vymedzený hraničný pás, tvorený najčastejšie pohraničnými okresmi alebo krajmi. V pohraničí žije 181,7 miliónov Európanov, čo predstavuje 37,5% všetkých obyvateľov EÚ. **Prihraničný región** obsahuje územie, ktoré sa rozprestiera na oboch stranách hranice. Je to územie zložené z dvoch a viacerých pohraničných častí susedných štátov. Prihraničné regióny Európy sú znázornené na obrázku v prílohe č. 2. Priepustnosť hranice je určujúca pre kultúrny, sociálny a hospodársky rozvoj prihraničných regiónov. Takýto región môže byť podľa toho otvorený alebo uzavretý. Otvorený región funguje ako systém vnútri vlastného regiónu. Rastie tu význam kontaktného hraničného efektu, dochádza k rozvoju vzťahov v novom hierarchickom systéme, k rozvoju cezhraničných vzťahov. Uzavretý prihraničný región je typický pre centralizovaný systém s nepriepustnou hranicou. Dochádza k významným rozdielom, diverzifikácii v charaktere vývoja oboch čiastkových území. Navyše sa zosilňujú tendencie v zhľukovaní zásob, aktivít a obyvateľstva v centre na úkor periférie, posilňuje sa negatívny až deštruktívny periférny efekt v pohraničí. Hranica je bariéra v rozvoji územia. Medzistupeň medzi otvoreným a uzavretým prihraničným regiónom predstavuje prihraničný región ako systém mostov alebo systém kontaktného územia. Na

niektorých územiach existujú mosty, hraničné prechody, ktoré umožňujú výmenu tovarov a osôb, identita a istá izolovanosť zostáva však zachovaná. Kontaktné územie je priestor, kde je hranica ešte viac otvorená, prevažuje silnejšia integrácia a fúzia medzi oboma územiami.

Prihraničné regióny sú marginálne a rizikové oblasti, ktorých endogénny rozvoj je žiaduci pre zachovanie stability a dynamického rozvoja územia štátu i EÚ. **Rozvoj prihraničia** vychádza z integračných aktivít schopných regionálnych aktérov a je podporovaný štátom, a zároveň aj Európskou úniou. Uskutočňuje sa vzájomnou cezhraničnou spoluprácou, budovaním kontaktov a vzťahov, výmenou informácií a skúseností. [4]

2.2.4 Spolupráca

Dôsledky po skončení druhej svetovej vojny silne poznačili práve ľudí žijúcich v pohraničí. Preto túžili po zaistení trvalého mieru, zlepšení celkovej životnej úrovne a vyrovnaní sa vnútrozemským oblastiam. Tu siahajú **prvé pokusy** o nadviazanie pozitívnych vzťahov zo susedmi na druhej strane hranice. Tiež sa ukázalo, že susedné regióny sa často potýkajú s podobnými alebo spoločnými špecifickými problémami, ktoré sa im samotným nedarí efektívne riešiť, ale neodstráni ich len podpora rozvoja smerovaná z národného centra. Východiskom je odstránenie negatívnych efektov hranice a ich prekonanie medziregionálnou spoluprácou. Cezhraničná spolupráca vznikla v 50. rokoch 20. storočia na francúzsko-nemeckom pohraničí a v pohraničí škandinávskych štátov. Zakladali sa prvé združenia obcí a regionálne združenia na podporu spolupráce a spoločného zlepšenia svojho postavenia. Tieto priekopnícke skupiny sa často spájali a vytvárali cezhraničné zväzy a štruktúry. Prihraničné európske regióny sa stali významnými silnými „motormi“ v rozvoji cezhraničnej spolupráce a integrácii týchto marginálnych území. [8]

V 90. rokoch sa udialo veľa zmien hlavne v krajinách Strednej a Východnej Európy, keď sa zmenilo ich postavenie v rámci EÚ. Kandidátske krajiny sa začali pripravovať na začlenenie do EÚ. Sú podporované myšlienkové, politické, kultúrne a hospodárske cezhraničné kontakty. Postupné miznutie vnútorných hraníc EÚ je spôsobené samotnými zmenami v hraničných regiónoch. Prihraničné regióny stúpajú z okrajovej polohy na národnej úrovni k vnútornej polohe vnútri jednotnej Európy. Prostredníctvom regionálnej spolupráce sa stávajú silnejšími, viditeľnejšími, budujú si vlastnú identitu.

Spôčiatku bola cezhraničná spolupráca zameraná na čiastkové problémy, ako je spoločne riešená infraštruktúra, doprava, trh práce, ekologické opatrenia či kultúrna spolupráca. Dianie v pohraničí bolo usmerňované z centra krajiny. Postupne sa vyvinuli teórie

o komplexnej, integrovanej spolupráci, zahŕňajúce kultúrne, jazykové, ekonomické, technické, administratívne i geopolitické aspekty. Perspektívne je spolupráca riadená impulzmi zdola (regionálna a lokálna úroveň) a zároveň je previazaná vertikálne koordináciu zhora (národná a nadnárodná úroveň). Horizontálna koordinácia prebieha medzi partnermi po oboch stranách hranice. Dlhodobá a efektívna spolupráca si vyžaduje spoločné vyvíjajúce sa organizácie, inštitúcie ako je napr. sekretariát. Rozdeľuje kompetencie, zaisťuje personálnu kontinuitu, vytvára základňu odborníkov a spolupracovníkov. **Vzájomné pochopenie sa** je obzvlášť dôležité v cezhraničnej spolupráci. Hovoriť spolu neznamena len sa vzájomne spoznávať, získavať dôveru ale aj rešpektovať a snažiť sa pochopiť zmýšľanie a obavy suseda. Cezhraničná komunikácia prispieva k „zrastaniu“ Európy. Ďalšou etapou, ktorá prehľbuje spoluprácu je spoločné konanie, začína to malými krokmi.

Cezhraničná spolupráca je súhrn všetkých administratívnych, technických, ekonomických, sociálnych a kultúrnych opatrení, smerujúcich k upevneniu a rozvoju susedských vzťahov medzi oblasťami na oboch stranách hranice, uzatváranie zmlúv na predchádzanie a riešenie regionálnych problémov. [4]

Princípy, ktorými sa riadi cezhraničná spolupráca sú všeobecne uznávané a majú tradíciu už takmer päťdesiat rokov. Ide o princíp partnerstva, subsidiarity, existencie spoločnej cezhraničnej rozvojovej koncepcie alebo stratégie a spoločných štruktúr na regionálnej úrovni. (Podpora přeshraniční spolupráce v EU a asociovaných zemích – Wilam)

Intenzita cezhraničnej spolupráce veľmi záleží od vzájomných väzieb v sledovanom území. Rozlišujú sa rôzne typy pohraničných regiónov napr. regióny so slabými väzbami, ktoré sú spôsobené geografickými prekážkami (hory), regióny, založené na spolupráci dvoch a viacerých susedných miest v prihraničí bez obmedzenia hranicou alebo regióny s asymetrickými vzťahmi, spôsobené jednostrannými výhodami. V praxi prihraničných regiónov Strednej Európy sa vyskytuje 6 situácií, ktoré charakterizujú cezhraničnú spoluprácu, a to žiadne vzťahy, výmena informácií, konzultácie, koordinácia (sleduje obmedzenie spoločného problému, dosiahnutie spoločného cieľa), kooperácia, integrácia. Podľa aktuálneho alebo pretrvávajúceho stavu vzájomných vzťahov sa regióny rozlišujú na integrované (intenzívna spolupráca), vyvíjajúce (spolupráca sa prehľbuje), účelové regióny (stabilne nízka spolupráca, len niektoré oblasti) a ad hoc spoločenstvá (jednorazová spolupráca). [3]

Typy územnej spolupráce

Spolupráca, prekračujúca hranice nadobúda rozličné podoby a realizuje sa na viacerých úrovniach. Cezhraničná spolupráca predstavuje prepojenie kontaktov a aktivít dvoch a viacerých susedných území cez všetkých regionálnych aktérov a štruktúry s cieľom zlepšenia kvality života. Má organizovanú podobu a získala si tradíciu. Združenie európskych prihraničných regiónov AEBR je spojovacím orgánom a vytvára podpornú základňu pre spoluprácu členských regiónov. Medziregionálna spolupráca nemá takú silnú tradíciu. Ide o spoluprácu miestnych a regionálnych inštitúcií vo vnútrozemí či pohraničí. Spoločne riešia zvyčajne jednu alebo viac problémových oblastí rozvoja. Prepojenie medziregionálnej spolupráce je možné v rámci Zhromaždenia európskych regiónov. Pod pojmom Town-twinning sa skrýva medziregionálna dobrovoľná spolupráca dvoch partnerských miest. Pri výbere partnera sa dodržiavajú určité pravidlá (aby sa zaistila prínosnosť spolupráce) ako je veľkosť mesta, geografická blízkosť, ekonomické zameranie. Medzinárodná spolupráca sa týka spolupráce štátov v jednotlivých odborných témach, ktoré sa vzťahujú na veľké územie. [3]

Nástroje a programy na podporu cezhraničnej spolupráce

Obmedzenia priamej účasti regionálnych a miestnych orgánov pri riadení cezhraničných programov vychádzajú z neexistencie jednotného právneho zaistenia cezhraničnej spolupráce v národných legislatívach. Na uľahčenie cezhraničnej spolupráce sú preto presadzované rôzne typy dohôd, konvencií, dohovorov. Využívajú sa tiež špecifické nástroje európskeho práva ale aj národného práva pri harmonizovaní spolupráce na úrovni projektov. Najčastejšie ide o multilaterálne zmluvy, bilaterálne a trilaterálne zmluvy a dohody na regionálnej a miestnej úrovni. Najdôležitejšie a najstálejšie sú multilaterálne zmluvy. Sú to medzištátne zmluvy uzavreté za účelom regionálnej integrácie alebo uzavreté pod záštitou medzinárodných orgánov ako Rada Európy a jej Madridský rámcový dohovor o cezhraničnej spolupráci z roku 1980 a dodatkový Protokol, ratifikovaný v roku 2000. Nie je to priamo zmluva o cezhraničnej spolupráci, vymedzuje však rámec, prenesiteľný do národných zákonov. Právne systémy a spôsoby regionálnych a miestnych riadiacich štruktúr v signatárskych krajinách sú odlišné a to spôsobuje komplikácie pri tvorbe stálych orgánov spolupráce. Preto vznikali v Európe od 60. Rokov 20. storočia myšlienky k podpisom ďalších zmlúv. Bilaterálne a trilaterálne zmluvy vytvárajú podmienky spolupráce výhradne medzi štátnymi orgánmi prostredníctvom dohôd a protokolov. Vytvárajú sa medzištátne komisie v jasne určených oblastiach spolupráce, najčastejšie v oblasti územného plánovania a

plánovania, monitorovania či financovania spoločných programov. Skutočné partnerstvo v cezhraničnej spolupráci prebieha na regionálnej úrovni. Dohody a zmluvy medzi regiónmi cez hranice sa riadia verejným právom v súlade s autoritou štátu. Regionálne pracovné združenia vznikajú podpísaním pracovných protokolov na vnútorných aj vonkajších hraniciach EÚ. Zameriavajú sa zväčša na spoluprácu v oblasti cestovného ruchu, dopravy a infraštruktúry a životné prostredie. [8]

Novým právnym nástrojom cezhraničnej, nadnárodnej a medziregionálnej spolupráce je Európske zoskupenie pre územnú spoluprácu ESÚS. Zakladajú ho už od roku 2006 členské štáty, regionálne a miestne úrady, verejnoprávne subjekty, asociácie, ktoré pochádzajú najmenej z dvoch členských štátov Európskej únie. Vznikajú tak stabilné štruktúry pre územnú spoluprácu v rámci štrukturálnych fondov ale aj s iným druhom financovania. Využívajú sa v politike súdržnosti hlavne v oblastiach verejného zdravia, dopravy, predchádzania katastrofám či nadnárodného cestovného ruchu. [9]

Európska regionálna politika je založená na finančnej a sociálnej solidarite medzi regiónmi. Európska únia vytvára špeciálne fondy na podporu znevýhodnených alebo konvergenčných regiónov, medzi ne možno zaradiť aj prihraničné regióny. Fond súdržnosti podporuje projekty v oblasti dopravnej infraštruktúry a životného prostredia v členských krajinách, ktorých HDP na obyvateľa v parite kúpnej sily neprekračuje 90 % priemeru EÚ a krajina zároveň realizuje program hospodárskej konvergenzie. Fond

súdržnosti FS plynule nadväzuje na predvstupný nástroj ISPA, ktorý podporuje kandidátske krajiny od roku 2000. Štrukturálne fondy sú určené na financovanie viacročných programov regionálneho rozvoja. Programy vytvárajú regióny spoločne s členskými krajinami podľa východísk od Európskej komisie. Politika hospodárskej a sociálnej súdržnosti EÚ má preto stanovené tri hlavné ciele (Cieľ 1 Konvergencia, Cieľ 2 Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, Cieľ 3 Európska územná spolupráca). Na ich dosiahnutie má v aktuálnom programovacom období 2007-2013 vytvorené štrukturálne fondy Európsky fond regionálneho rozvoja ERDF a Európsky sociálny fond ESF. Logo, ktorým majú byť označené výstupy projektov uskutočnené za pomoci prostriedkov z ERDF je na obrázku 2.1. Tieto prostriedky môžu využívať iba členské krajiny EÚ. [23]

Obr. 2.1: Logo ERDF

Zdroj: www.regionzilina.sk

Podpora cezhraničnej spolupráce v období 2007 – 2013 je obsiahnutá v samostatnom ciele 3 Európska územná spolupráca, ktorý tiež podporuje nadnárodnú a interregionálnu spoluprácu a je preň celkovo určených 8,723 mld. EUR, čo predstavuje 2,5% rozpočtu regionálnej politiky (cezhraničná spolupráca - 77,61% - 6,44 mld. EUR, transnacionálna (nadnárodná) - 18% - 1,83 mld. EUR, interregionálna spolupráca - 3,8% - 445 miliónov EUR). Slovensko má 4 operačné programy cezhraničnej spolupráce, Česká republika má 5 operačných programov a Poľsko má 7 operačných programov. Operačné programy cezhraničnej spolupráce sú vždy vytvárané pre každú hranicu samostatne, takže ide o bilaterálnu spoluprácu. Projekty, realizované na vonkajšej hranici EÚ sú podporované cez Európsky nástroj susedstva a partnerstva ENPI, ktorý nahradil predošlý nástroj TACIS pre spoluprácu vo Východoeurópskych krajinách. Z iniciatív Spoločenstva sú určené na podporu prihraničných regiónov najmä aktuálny INTERREG IVA a INTERRACT II, ktoré nahradili predvstupný nástroj cezhraničnej spolupráce Program PHARE CBC. [16]

Typy štruktúr vzniknutých za účelom cezhraničnej spolupráce

Cezhraničná spolupráca funguje vďaka cezhraničným štruktúram. Sú to subjekty, ktoré vznikli spojením partnerov a organizácii na regionálnej a lokálnej úrovni a vytvorili podmienky pre vzájomnú spoluprácu. Vznik týchto štruktúr silne závisí na ochote lokálnych aktérov spolupracovať a na druhej strane ich obmedzuje neharmonizovaná štátna legislatíva a rozdiely v právomociach. Spolupráci predchádzajú kontakty cez hranicu, cezhraničné fóra alebo cezhraničné siete, ktoré slúžia k sociálnej, kultúrnej ale aj infraštruktúrnej a ekonomickej výmene informácií, skúseností. Dočasné štruktúry majú podobu ad hoc spoločenstiev alebo štruktúr, vytvorených na čerpanie grantových programov EÚ. Môžu tvoriť základ budúcim, postupne vznikajúcim trvalým štruktúram ako sú pracovné spoločenstvá, regionálna rada, cezhraničné zväzky, Town-twinning a euroregióny. [8]

2.2.5 Euroregióny

Trvalou štruktúrou, ktorá pôsobí na rozvoj regiónu a využíva cezhraničnú spoluprácu je euroregión. Je produktom i uskutočňovateľom spolupráce. Euroregióny pomáhajú zmierňovať negatívne dôsledky existencie hranice v periférnych územiach a zlepšovať tak životné podmienky v nich. Pojem euroregión či euroregio je v rámci EÚ neformálny. Táto inštitúcia vzniká na základe dohody minimálne dvoch regionálnych hraničiacich zväzkov, ktoré majú spoločný cieľ realizácie transhraničnej spolupráce za účelom harmonického

a plynulého rozvoja spoločného územia. Už pri zakladaní si individuálne euroregióny stanovujú hlavný cieľ svojej existencie. Obyčajne ide o posilnenie hospodárskeho rastu, regionálnej reštrukturalizácie, zvýšenie podielu zavádzaných technológií, rozvoj sektoru služieb, modernizáciu poľnohospodárstva, ochranu prírodného a kultúrneho dedičstva, predchádzanie katastrofám a živelným pohromám, budovanie cezhraničnej infraštruktúry, rozvoj turizmu alebo iné lokálne špecifické ciele. [1]

Prvý euroregión Bronzu vznikol na hraniciach Nemecka a Holandska v roku 1958. Jeho vzniku predchádzal veľký ničivý požiar, ktorého uhasenie komplikovali nekompatibilné hasičské hadice nemeckých a holandských požiarnických áut. Predchádzanie podobným situáciám sa zaistilo vydaním normy, podľa ktorej sú požiarnické autá vybavené adaptérmí, pripevniteľnými na hadice aby ich bolo možné použiť na oboch stranách hranice. V prenesenom zmysle môže byť euroregión chápaný ako takýto adaptér, ktorý pomáha riešiť spoločné problémy a podporuje vhodné aktivity pre dané územie. Ideálny euroregión je lokálny mikroodraz nadnárodnej Európskej únie, kde prebieha erózia tradičného konceptu národných štátov a ich hraníc v súlade s novou integračnou teóriou. Nejde o novú úroveň štátneho usporiadania, iba o vytvorenie priestoru pre spoločné partnerstvo, odbúravanie psychologických bariér a vzájomných predsudkov, obohatenie sociokultúrnych systémov alebo aj opätovné nadviazanie pretrhnutých historických väzieb. Ideálu sa najviac približujú euroregióny v západoeurópskych krajinách. Euroregióny v Strednej a Východnej Európe majú menej komplexnejšie postavenie a slabšiu súdržnosť, zaoberajú sa posilnením rozvoja menej vyspelejších oblastí. Prehľad euroregiónov na Slovensku, v Českej republike a Poľsku obsahuje príloha č. 3. [10], [17]

V legislatívach európskych štátov sa pojem euroregión často nevyskytuje⁴ a preto máva neformálnu podobu a nadobúda rozličné formy ako verejnoprávnu, súkromnú, občianskoprávnú, zmiešanú právnu formu (verejné a súkromné organizácie) alebo je bez právnej formálnej formy. [48]

Legislatíva Poľska je od roku 2008 doplnená o samostatný zákon o európskom zoskupení pre územnú spoluprácu Ustawa z dnia 7 listopada 2008 r. o europejskim ugrupowaniu współpracy terytorialnej. V Českej republike je od roku 2009 platná zmena zákona o podpore regionálneho rozvoja, kde bola pridaná samostatná piata časť Evropské

---

⁴ V legislatíve Slovenskej republiky sa pojem euroregión nachádza v zákone č. 539/2008 Z. z. O podpore regionálneho rozvoja (§2, §9, §13), v českej a poľskej legislatíve sa nenachádza.

seskupení pro územní spolupráci, obsahující postup při vzniku, činnosti a zániku ESUS so sídlem v ČR. [19]

Členstvo v euroregioně

Členom euroregionu sa môžu stať predovšetkým obce a mestá, mikroregiony, zväzky obcí ale aj iné fyzické a právnické osoby. Euroregion je tvorený riadnymi, podporujúcimi a čestnými členmi. V zakladateľskej zmluve a stanovách je spravidla uvedené kritérium, ktoré musia spĺňať záujemcovia o členstvo, najčastejšie je to teritoriálna väzba k určitému územiu (vymedzené krajom, okresmi, pohorím, riekou). Členstvo je dobrovoľné a preto je územie euroregionu v niektorých prípadoch nesúvislé. Členstvo vzniká po splnení formálnych predpokladov (písomná prihláška) na základe uznesenia predstavenstva. [40]

Financovanie euroregionov

Činnosť euroregionu môže byť financovaná z viacerých zdrojov. Sú to:

- Členské príspevky – fixné, stanovené podľa počtu obyvateľov členskej obce
- Vlastná činnosť – poradenstvo, vydávanie publikácií,...
- Dary
- Subvencie – vratné pôžičky určené na prefinancovanie
- Dotácie – vládne programy, zdroje EÚ
- Úvery
- Špeciálne fondy

Obr. 2.2: Logo OP cezhraničná spolupráca CZ-PL

- Iné zdroje

Obr. 2.3: Logo OP cezhraničná spolupráca PL-SK

Zdroj: www.cz-pl.eu

Zdroj: www.regionzilina.sk

Podstatnú časť tvoria členské príspevky od členských obcí a miest alebo podporujúcich a čestných členov. Výška členského príspevku je stanovená valným zhromaždením v každom euroregione odlišne. Euroregiony v Českej republike, na Slovensku a v Poľsku nemajú spoločné financovanie. Každá časť funguje ako samostatné záujmové združenie,

majúce vlastné orgány, sídlo, vlastné aktivity, kde predstavitelia uskutočňujú spoluprácu so zahraničnými partnermi. To znamená, že každá národná časť euroregiónu môže mať stanovenú odlišnú výšku členského príspevku. Fixný členský príspevok platia fyzické a právnické osoby a riadni členovia majú stanovenú výšku príspevku na obyvateľa na rok, ktorý hradia z obecného rozpočtu podľa počtu obyvateľov obce či mesta.

Euroregión môže čerpať finančné prostriedky tiež zo štrukturálnych fondov EÚ. Na financovanie projektov cezhraničnej spolupráce sú určené Operačné programy cezhraničnej spolupráce v hraničných regiónoch NUTS III, ktoré

Obr. 2.4: Logo OP cezhraničná spolupráca SK-CZ

Zdroj: www.verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz

susedia s regiónmi iného členského štátu. Plynule nadväzujú na predošlý Program Iniciatívy spoločenstva INTERREG III pre obdobie 2000 – 2006. Každý operačný program je vypracovaný pre potreby územia, ktoré rozvíja, a má vlastné podmienky pre získanie finančnej podpory. Zväčša ide o financovanie mäkkých i tvrdých projektov až do výšky 85% spôsobilých výdajov pri splnených predpokladoch spoločného vypracovania projektu, spoločnej implementácii, spoločnej účasti osôb na projekte a spoločnom financovaní. Jeden z partnerov prevezme úlohu leadra, vedúceho partnera alebo hlavného projektového žiadateľa a podpíše zmluvu o poskytnutí NFP s Riadiacim orgánom, zodpovedá za implementáciu celého projektu, prijme od Riadiaceho orgánu všetky finančné prostriedky bez ohľadu na to, z ktorej krajiny pochádza a následne prostriedky na základe dohody rozdeľuje medzi zúčastnených partnerov. Na viac je možné požiadať o spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu vo výške až 5%. Pre každý operačný program je vytvorené osobitné logo, ktoré sa využíva pri publicite projektu. Niektoré operačné programy, ktoré sa využívajú v euroregiónoch sú v obrázkoch 2.2, 2.3 a 2.4. Neinvestičné projekty a menšie investičné projekty sú spolufinancované cez Fond malých projektov alebo tiež Fond mikroprojektov. Nadväzuje na Dispozičný fond iniciatívy INTERREG IIIA, ktorému predchádzal Spoločný fond malých projektov spadajúci pod program PHARE CBC. Výška finančného príspevku v rámci Fondu mikroprojektov z Operačného programu cezhraničnej spolupráce v období 2007-2013 sa pohybuje v rozmedzí od 2 000 do 20 000 EUR na jeden projekt s maximálnym podielom spolufinancovania do 85% celkových spôsobilých výdajov. Táto podpora sa vypláca spätne po uskutočnení projektu. Fond mikroprojektov môže byť určený tak pre jeden ako aj viac euroregiónov. Vždy je jeden sekretariát euroregiónu zvolený správcom Fondu mikroprojektov pre príslušnú stranu hranice. Na Slovensku a v Maďarsku sú sprostredkovateľmi financií od

EÚ samosprávne kraje, v iných európskych krajinách napr. v Poľsku a Českej republike plnia samotné euroregióny implementačnú úlohu programov, hlavne Fondu mikroprojektov. [15], [18], [24], [52]

Pre slovenské časti euroregiónov je vytvorený vládny grantový program od Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR Systém podpory euroregionálnych aktivít SPERA, zameraný na podporu cezhraničnej spolupráce, inštitúcií euroregiónov a činnosť regionálnych združení, fungujúci už od roku 1999. SPERA poskytuje finančnú účelovú dotáciu až do výšky 70%. Výhodou je predfinancovanie, teda že sekretariáty získajú prostriedky už krátko po začatí projektu. [33]

Spolupráca euroregiónov

Jednotlivé euroregióny sa môžu spájať do väčších spolupracujúcich organizácií. Na národnej úrovni na Slovensku funguje Fórum euroregiónov Slovenska FERS, tvorené poverenými zástupcami euroregiónov Slovenska. Fórum pomáha vnútornému rozvoju, vonkajším partnerským vzťahom, prezentácii a obhajobe záujmov členských euroregionálnych združení. Usiluje sa o dlhodobú udržateľnosť združení, zvyšovanie profesionalizácie pracovníkov, koordináciu činnosti euroregiónov v súvislosti s AEBR a propagáciu a šírenie informácií od EÚ. Fórum nemá právnu subjektivitu. Sídlo je totožné so sídlom zvoleného predsedu či reprezentanta Rady, ktorý má právo rokovať o navrhovaných činnostiach s predstaviteľmi ministerstiev počas svojho dvojročného obdobia pôsobnosti. Aktuálne má Fórum 7 členov. Podobným orgánom je Asociácia euroregiónov Slovenska⁵, ktorého význam je slabší a stále klesá. [21]

V Českej republike zastáva funkciu zastrešujúceho orgánu Asociace Euroregionů České republiky, založená v roku 2002 na česko-saskom prihraničí 2002 pre česko – nemecké a česko – rakúske euroregióny. [20]

Konzulatívna rada euroregiónov visegrádskeho krajín vznikla z iniciatívy zástupcov euroregiónov Visegrádskej štvorky (V4) - Maďarska, Slovenska, Česka a Poľska v roku 2004. Jej činnosť sa odvíja v záujme hospodárskeho rozvoja jednotlivých oblastí, zachovania národných zvláštností a kompetencií či možných súbehov zameraných na cezhraničný územný rozvoj. [28]

---

⁵ Vznik AES sa uskutočnil v roku 2001 a mal 8 členských euroregiónov, v roku 2005 mal už len 5 členov.

3 SOCIOEKONOMICKÁ CHARAKTERISTIKA EUROREGIÓNŮ

3.1 Euroregión Beskydy

Euroregión Beskydy je unikátny napríklad v tom, že je historicky prvým euroregiónom na území troch krajín bývalého východného bloku. Zaberá územie vo východnej časti Českej republiky, na severozápade Slovenska a na juhozápade Poľska. Prirodzenými lokálnymi centrami národných častí sú mestá Frýdek – Místek, Žilina a Bielsko – Biala. Obrázok, zobrazujúci aktuálne územie euroregiónu Beskydy sa nachádza v prílohe č. 4.

Obr. 3.1: Logo euroregiónu Beskydy/Beskidy

Zdroj: www.euroregion-beskidy.pl

3.1.1 Vznik a história euroregiónu

Prvé myšlienky o vzniku euroregiónu na česko-slovensko-poľskom pomedzí sa objavili v roku 1995. Novinári na Slovensku obviňovali vtedajšiu vládu, že nepraje vznikaniu nových euroregiónov, na čo reagoval predseda vlády, že sa pripravuje niekoľko projektov regionálnej prihraničnej spolupráce so susednými štátmi. Na konferencii stredoeurópskych socialistov sa medzi iným hovorilo o plánovanom vzniku euroregiónu medzi ČR, Poľskom a Slovenskom v oblasti Slezska s názvom Beskydy alebo Javorník. Silná motivácia pre vznik nastala v momente rozšírenia programu PHARE CBC na Českú republiku a Slovensko v roku 1999, kedy sa podpísalo Memorandum o porozumení a vytvorení nutných organizačných štruktúr pre dvojstranný program cezhraničnej spolupráce Českej a Slovenskej republiky. Na Česko-slovenskej konferencii o cezhraničnej spolupráci v júni 1999 bolo kritizované zaostávanie česko-slovenskej hranice vo vytváraní euroregiónov. Po zmene vlády na Slovensku boli posilňované impulzy v zrýchlení procesu integrácie do NATO a EÚ. Výsledkom bolo aj založenie združenia Regiön Beskydy. Okrem toho tu bola tiež potreba

konceptne a systémovo riešiť stávajúcu cezhraničnú spoluprácu, ktorá fungovala iba na báze personálnych kontaktov. Krajský úrad v Žiline v tejto veci začal konať a rozposlal 36 listov, ktorými pozýval obce a mestá v kraji na vytvorenie euroregiónu. Najprv však vzniklo združenie Región Beskydy zo štyroch miest, 29 obcí, Slovenskej obchodnej a priemyslovej komory a Slovenskej živnostenskej komory. Na poľskej strane v okolí mesta Bielsko – Biala sa spojilo asi 15 obcí v združení Region Beskidy. Vznik slovensko-poľského spoločenstva sa spečatil v Rajczy 18.02.2000 a odvtedy funguje pod spoločným názvom euroregión Beskydy. Zástupcovia českej strany tam pôsobili iba ako pozorovatelia. Ich pripojenie sa trochu oneskorilo. Vtedajší starosta mesta Frýdek – Místek nebol naklonený podobným myšlienkam. Po personálnej zmene vo vedení mesta vzniklo spojením siedmich mikroregiónov združenie Region Beskydy so spoluprácou euroregiónu Beskydy. Po krátkom čase bola slávnostne podpísaná zmluva o založení česko-slovensko-poľského euroregiónu Beskydy 09.06.2000 vo Frýdku – Místku. Stručný prehľad spomínaných udalostí uvádza tabuľka 3.1.

Tab. 3.1: Dátum vzniku členských združení euroregiónu Beskydy

Vznik	Dátum
Združenie Región Beskydy	25.06.1999
Stowarzyszenie Region Beskidy	20.07.1999
Združení Region Beskydy	21.04.2000
Euroregión Beskydy (SK+PL)	18.02.2000
Euroregión Beskydy (SK+PL+CZ)	09.06.2000

Zdroj: stránky Združení euroregiónu Beskydy, vlastné spracovanie

Projekt vzniku euroregiónu na pomedzí Česka, Poľska a Slovenska mal určitým spôsobom zavŕšiť a zastrešiť spoluprácu obcí v tomto území, ktorá tu pretrváva už dlhší čas a tiež vytvoriť podmienky pre čerpanie financií zo zdrojov EÚ. [3], [11], [44], [46]

3.1.2 Ciele

Jedným z najvýznamnejších cieľov euroregiónu v čase jeho vzniku bolo napomáhanie členským častiam v procese vstupu do Európskej Únie. Každé združenie si vo svojej zakladateľskej zmluve určilo hlavný cieľ a okruh oblastí, v ktorých by mala vzájomná spolupráca prebiehať. Zakladateľská zmluva euroregiónu uvádza, že hlavným cieľom sú

spoločné aktivity za účelom rovnomerného a vyváženého rozvoja regiónu a zblíženie jeho obyvateľov a inštitúcií v prihraničných oblastiach. Euroregión podporuje uzatváranie medzinárodných zmlúv, upravujúcich cezhraničnú spoluprácu. Vzájomná spolupráca sa má realizovať v nasledovných oblastiach:

1. výmena skúseností a informácií dotýkajúcich sa rozvoja regiónu
2. výmena skúseností a informácií dotýkajúcich sa pracovného trhu
3. územné plánovanie a výstavba
4. riešenie spoločných problémov v oblasti dopravy, spojov a telekomunikácií.
5. riešenie spoločných problémov dotýkajúcich sa ekológie a životného prostredia
6. hospodárstvo, obchod, priemysel, malé a stredné podnikanie
7. poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, potravinárstvo
8. rozvoj turistiky a cestovného ruchu, s ohľadom na zlepšenie podmienok pre turistický ruch v prihraničnej oblasti
9. školstvo, výmena mládeže a športu
10. osвета, kultúrna výmena a starostlivosť o spoločné kultúrne dedičstvo
11. prevencia a likvidácia následkov živelných pohrôm
12. starostlivosť o bezpečnosť obyvateľov, vzájomná spolupráca záchranných služieb na území Euroregiónu.

Je zaujímavé pozorovať, že stanovené ciele priveľmi nereflektujú stav súčasnej spolupráce. Majú veľmi široký záber, vidno počiatočné prehnané ambície a vysokú dávku optimizmu v oblasti spolupráce. Medzi zakladateľmi nepanovala všeobecná zhoda o smere vývoja euroregiónu a o konkrétnych cieľoch a prioritách. Priority nevychádzali z aktuálnych potrieb územia, ale boli diktované zhora, rovnako ako aj ustanovené štruktúry. Všetky zmluvy a spoločné dokumenty pripravovala slovenská časť preto je v nich možné nájsť rovnaké zameranie. Existujúce zmluvy nereflektujú integračný stav územia, neboli vytvorené podľa Madridského dohovoru, ktorý vymedzuje všeobecný rámec euroregiónov (obsahuje v prílohe vzorové zmluvy – šablóny pre zakladajúce dokumenty euroregiónov), lebo v čase vzniku euroregiónu Beskydy na Slovensku nebol v platnosti. Slovenskí predstavitelia si napriek tomu myslia, že Stanovy sú dostačujúce, a vytvárajú dobré podmienky na fungujúcu spoluprácu. Problémom je zrejme nejednotnosť vo výklade a aplikácii dokumentov na rôznych stranách hranice. Predstavitelia si uvedomujú, že euroregión bez právnej subjektivity nemôže zastrešovať veľkú hospodársku a spoločenskú spoluprácu. Zameriavajú sa na cestovný ruch, spoločenské vzťahy, riešenie všeobecnej problematiky spolupráce. Veľké infraštruktúrne a dopravné projekty zostávajú k riešeniu v iných úrovniach aktérov regionálneho rozvoja.

Z pohľadu zástupcov obcí je členstvo v euroregióne prostriedkom k zviditeľneniu svojho konkrétneho mikroregiónu a taktiež získaniu pomoci pri čerpaní financií zo štrukturálnych fondov.

Dokumenty, upravujúce činnosť jednotlivých členských združení, majú uvedené ciele ešte širšie. Prienik medzi nimi a skutočnými aktivitami je malý. Slovenský Región Beskydy sa prakticky zameriava na aktivizáciu transhraničnej spolupráce v oblasti podpory turizmu, kultúry a sociálnych vecí. Ide o výmenu skúseností a informácií v rozvoji územia a pracovného trhu, cestovného ruchu, športu, osvetu a kultúrneho dedičstva. České sdružení Region Beskydy má definovaný cieľ svojej činnosti pre podporu rozvoja cestovného ruchu v regióne, pre tvorbu propagačných materiálov a spracovávanie a podávanie žiadostí o dotácie z grantov, čo zodpovedá aj dnešnej realite. Činnosti sú zamerané najmä na oblasti vzdelávania, výmenu informácií, turistiku, kultúru, osvetu a šport. Poľská časť s názvom Region Beskidy má v centre svojho záujmu prijímanie opatrení na mobilizáciu spolupráce v pohraničných oblastiach. Jedná sa hlavne o oblasť cestovného ruchu, kultúru a šport. Oblasť vzdelávania je predmetom spolupráce len s Českou republikou. [3], [11], [46], [49], [51]

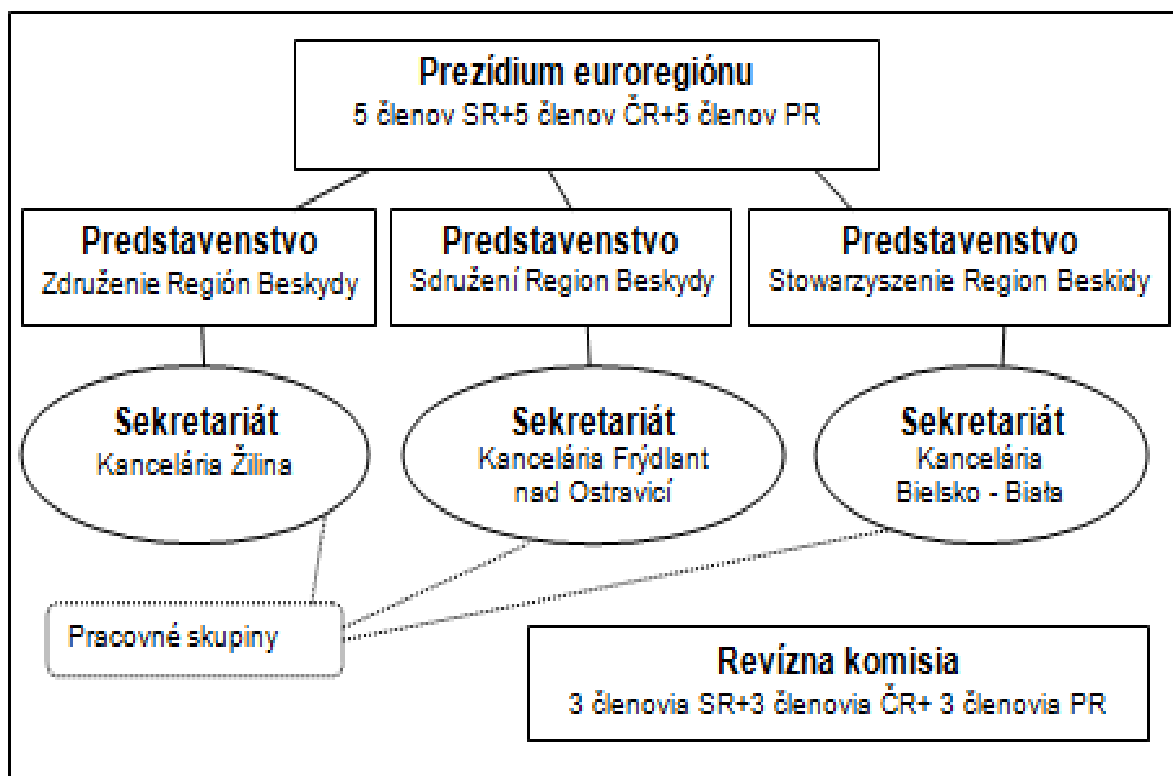
3.1.3 Organizačná štruktúra

Zakladateľská zmluva definuje funkciu, zloženie a organizáciu hlavných orgánov euroregiónu. Organizačná štruktúra je predimenzovaná, lebo bola zakladaná zhora prednosťami krajských a okresných úradov. Táto koncepcia sa nikdy nezaoberala alternatívou vytvoriť jedno centrálné koordinačné pracovisko s viacerými úrovňami, lebo by nebolo schopné presadzovať svoje kompetencie voči zmluvným stranám. Euroregión dnes tvoria tri paralelné štruktúry v regiónoch na rôznych stranách hranice, ktoré sú úzko prepojené. Do budúcnosti sa plánuje prehĺbenie prepojenia a vytvorenie akéhosi virtuálneho sekretariátu, ktorý bude pružne komunikovať prostredníctvom informačných prostriedkov. Obrázok č. 3.2 znázorňuje štruktúru euroregiónu Beskydy.

Na medzinárodnej úrovni je zástupcom euroregiónu prezídium, ktoré je zdrojom vízií pre rozvoj spoločného územia vo všetkých jeho častiach. Rozhodnutia prezídia sú prenášané do aktivít členských združení. Predseda prezídia je zároveň prezident euroregiónu Beskydy. Táto funkcia je volená a rotačná (v čele sa menia každoročne zástupcovia členských krajín). Podpredsedovia prezídia sú spravidla predsedami dvoch ďalších členských združení. Ostatní členovia prezídia sú volení z členov predstavenstiev. Predstavenstvo pozostáva z predsedu združenia a členov predstavenstva. Sú nimi primátori členských miest, niektorí starostovia

členských obcí a zástupcovia členských organizácií v združení. Predstavenstvo a prezídium mapujú potreby územia a navrhujú možnosti rozvoja, ktoré sa uskutočňujú prostredníctvom sekretariátov.

Obr. 3.2 : Štruktúra euroregiónu Beskydy

Zdroj: Dočkal: Přeshraniční spolupráce na východních hranicích ČR, vlastní spracovanie

Sekretariát slovenskej časti euroregiónu má dvoch pracovníkov, česká časť má jedného pracovníka a v poľskej časti pracuje dvanásť osôb. Venujú sa hlavne prezentácii euroregiónu a tvorbe a administrácii grantových projektov. Na sekretariáty prešla funkcia pracovných skupín, ktoré by mali pozostávať z odborníkov na cieľové oblasti rozvoja euroregiónu (ideálne po jednom odborníkovi z každej členskej krajiny). Pracovné skupiny v začiatkoch vzniku euroregiónu boli finančne neúnosné a tiež sa nepodarilo zaistiť vždy dostatočný počet odborníkov, preto boli zrušené vo všetkých členských združeniach (čo naznačuje prerušovaná čiara v obrázku č. 3.1). To znamená, že tieto, či už pevné alebo premenlivé pracovné skupiny neexistujú, čo môže spôsobovať určitú personálnu únavu a stagnáciu u osôb, ktoré sa v tejto činnosti angažujú. Ďalším medzinárodným orgánom je revízná komisia, ktorá plní kontrolnú úlohu hospodárenia euroregiónu. Výstupom jej činnosti sú

nepravidelné finančné správy, je to neformálny orgán a tvorí sa operatívne v prípade potreby. [3], [36], [44]

3.1.4 Financovanie

Euroregión ako štruktúra bez právnej subjektivity nemôže disponovať žiadnym majetkom. Majetok euroregiónu predstavuje preto súhrn majetkov jednotlivých členských združení. Stanovy opäť uvádzajú o aký majetok ide. Financie na činnosť euroregiónu a na prevádzku sekretariátov pochádzajú z členských príspevkov, dotácií, subvencií, darov, prímov z vlastnej činnosti, z úrokov, plynúcich z prostriedkov vložených na účte, zo špeciálnych fondov alebo z iných zdrojov.

Euroregión Beskydy sa angažuje vo využívaní grantových programov už od roku 2001, kedy šlo hlavne o financovanie z programu PHARE CBC až do obdobia vstupu členských krajín do EÚ. Podarilo sa takto čerpať financie vo výške 30 690 EUR na spoločné česko-slovenské projekty a 47 983 EUR na spoločné česko-poľské projekty. V aktuálnom programovacom období 2007-2013 je situácia odlišná, možnosti čerpania prostriedkov sú diferencované a pre každý členský región odlišné.

Združenie Región Beskydy má členský príspevok určený rozhodnutím valného zhromaždenia. Príspevok od obcí je stanovený na 0,05 EUR/obyv. a členské organizácie platia fixný poplatok 50 EUR ročne. Ďalším zdrojom sú dotácie z ERDF alebo zo štátneho rozpočtu. Financovanie v rámci Fondu mikroprojektov z Operačného programu cezhraničná spolupráca SR-ČR 2007-2013 združenie nevyužíva veľmi často. Správcom fondu pre Slovensko je Trenčiansky samosprávny kraj a pre ČR Region Bílé Karpaty. Územná platnosť podpory sa vzťahuje na Jihomoravský, Zlínsky a Moravskosleský kraj, Žilinský, Trenčiansky a Trnavský samosprávny kraj. Celkový rozpočet projektu sa má vyšplhať maximálne na 40 000 EUR, žiadatelia môžu získať dotáciu až do výšky 85% uznateľných výdajov. Tento nástroj má pre Región Beskydy viacero nevýhod, napr. neposkytuje možnosť predfinancovania, je nepružný, pridelenie príspevku je neisté, čo znižuje motiváciu k ďalšej činnosti a preto s ním nemajú veľa skúseností. Naopak, veľmi často je využívaný systém SPERA, ktorého výhodou je, že poskytuje predfinancovanie projektu až do výšky 70% uznateľných nákladov. Používa sa na podporné aktivity ako poriadanie konferencií, vydávanie propagačných materiálov a pod. Na prekrytie nedostatku prostriedkov združenie zvykne čerpať úver.

Česká část euroregionu Beskydy má stanovenú výšku členského príspevku na 0,1 EUR/obyv. ročne. Ďalej sa využívajú operačné programy cezhraničnej spolupráce, obzvlášť OPPS CZ-PL 2007-2013. Tento Operačný program je určený všeobecne pre územie Libereckého, Královéhradeckého, Pardubického, Olomouckého a Moravskoslezského kraja a z poľskej strany je to územie regiónu jeleniogórsko-walbrzyského, opolského, rybnicko-jastrzębského a bielsko-bialského. Region Beskydy je správcom Fondu Mikroprojektov pre spoločné územie Sdružení Region Beskydy a Stowarzyszenie Region Beskidy. Plní úlohu koordinácie, schvaľuje, hodnotí i kontroluje projekty, žiada financie od Ministerstva pro místní rozvoj a prideliť finančné prostriedky na realizáciu projektov. Administrátorom je projektová manažérka, pracujúca pre sekretariát združenia. Ak ide o väčší projekt, spolufinancovaný cez OPPS 2007-2013, podieľajú sa finančne aj aktívne obaja partneri, majú oddelený rozpočet. Jeden preberá úlohu vedúceho partnera, vytvára navyše spoločné sprievodné dokumenty, žiadosti, správy. Zaujímavé je, že na predfinancovanie projektov a prevádzku združenia sa v českej časti euroregionu využívajú vratné dotácie od miest, tradične od mesta Frýdek – Místek. Príjmy plynúce z vlastnej činnosti sa odvíjajú od sprostredkovania služieb a komerčnej prípravy projektov pre ďalších žiadateľov.

Najvyšší ročný príspevok platia obce poľskej časti euroregionu Beskydy a je to 0,12 EUR/obyv. Na financovanie spoločných projektov sa najčastejšie využíva Fond Mikroprojektov so systémom spätného plnenia, ktorého administrátorom je český partner. Na podporu slovensko-poľskej spolupráce je vytvorený Operačný program cezhraničnej spolupráce SK-PL 2007-2013 a pôsobí na územie regiónu Bielsko-Bialski, Nowosądecki a Krośnieńsko-Przemyski, Żilinský a Prešovský kraj. Powiaty Oświęcimski, Pszczyński, Rzeszowski a Rzeszów Powiat Grodzki v Poľsku sa môžu stať súčasťou projektov ako príľahlé oblasti⁶. Program má štyri priority (Rozvoj cezhraničnej infraštruktúry, Sociálny a hospodársky rozvoj, Podpora miestnych iniciatív – mikroprojekty, Technická pomoc) a je spravovaný poľským Ministerstvom pre regionálny rozvoj. Regionálny operačný program financuje iba propagačné aktivity združenia. Vydávanie publikácií, poradenská činnosť, konzultácie a školenia v oblasti riadenia projektov sú zdrojom príjmov z vlastnej činnosti. Prefinancovanie projektov sa podobne ako v slovenskej časti zabezpečuje čerpaním úveru.

Končí sa programovacie obdobie, keď sú už takmer všetky finančné prostriedky so štrukturálnych fondov rozdelené a vyčerpané. Projektový manažéri členských združení zatiaľ

---

⁶ Príľahlé oblasti majú nárok najviac na 20 % z prostriedkov vyhradených na OP cezhraničná spolupráca SK-PL, plynúcich z ERDF v programovacom období 2007-2013.

nemajú veľké plány na rok 2013 ale očakávajú aké podmienky pre ich činnosť budú nastavené od roku 2014. [3], [14], [22], [46], [49], [50]

3.2 Situačná analýza územia euroregiónu Beskydy

Územie euroregiónu Beskydy pozostáva z troch prihraničných regiónov susedných národných krajín Českej republiky, Slovenska a Poľska. Rozprestiera sa ponad česko-slovenskú a slovensko-poľskú hranicu. Euroregión neobsahuje územie trojmedzia, lebo na spoločnej česko-poľskej hranici už v roku 1998 vznikol euroregión Těšínské Slezsko, spojený silnými historicko-politickými väzbami. Tvar euroregiónu preto pripomína oblúk a Těšínské Slezsko akoby obopína. Ďalšími susednými euroregiónmi sú na severe Silesia, na juhozápade Biele/Biele Karpaty a na východe Tatry (niektoré obce euroregiónu Tatry sú zároveň členmi euroregiónu Beskydy). Veľkosť územia euroregiónu sa rovná súčtu rozlôh katastrov obcí, ktoré sú členmi partnerských Združení používajúcich jednotný názov Región Beskydy⁷. Za 12 rokov existencie euroregiónu sa menil aj počet členských obcí a celkovo členov euroregiónu Beskydy. Každý členský región má vlastné logo, ktoré sa využíva pri publikácii a zverejňovaní svojich aktivít a taktiež plní identifikačnú funkciu pri tvorbe image regiónu. Tieto logá sa nachádzajú v obrázku č. 3.3.

České Sdružení zakladalo 7 členov – mikroregiónov, ktorí sú členmi dodnes. V priebehu vývoja pribúdali len členské obce do jednotlivých mikroregiónov, Sdružení Region Beskydy nezískalo žiadnych podporných alebo čestných členov a nemá ani záujem o nové členské mikroregióny. Dnes obsahuje 63 obcí Moravskoslezského kraja, patriacich hlavne do okresu Frýdek – Místek ale členmi sú aj okrajové časti územia okresov Karviná, Nový Jičín a Ostrava město. Slovenská časť euroregiónu má dnes 82 členských obcí Žilinského kraja, patriacich do okresov Žilina, Námestovo, Čadca, Kysucké Nové Mesto, Bytča, Dolný Kubín a Turčianske Teplice. Okrem nich má aj 15 podporných členov. Dynamika vývoja Regiónu Beskydy je poznačená osobne politickými vzťahmi medzi miestnymi a regionálnymi aktérmi. Zo zakladajúcich 33 členov dve už nie sú v Združení Región Beskydy ale vytvorili vlastný mikroregión s príslušnými susednými obcami a na rozvojových projektoch pracujú spoločne na tejto úrovni. Územie Regiónu Beskydy je oproti českej časti oveľa viac rozdrobené. Poľské Stowarzyszenie Region Beskidy sa z pôvodných 15 členov rozrástlo na 37 (v roku 2011 dve, v roku 2012 jedna nová členská obec). Obce

---

⁷ Názov Región Beskydy používaný v slovenčine, Region Beskydy používaný v češtine a Region Beskidy v poľštine.

patria do Sliezskeho (konkrétne ide o powiaty - okresy Bielski, Żywiecki, Pszczyński) a Małopolského vojvodstva (konkrétne ide o powiaty – okresy Suski, Wadowicki, Oświęcimski a Myślenicki). Členmi nie sú len obce, ale aj 4 powiaty, jedno mesto s právami powiatu a ďalej štyria podporní a traja čestní členovia. Príloha č. 5 obsahuje aktuálny zoznam členskej základne euroregiónu Beskydy. Celková rozloha euroregiónu je 4900 km², kde 32% tvorí poľská časť, 52,2% slovenská časť a 15,8% česká časť územia. [36], [38], [42], [44]

Prírodné podmienky

Spájacím prvkom euroregiónu je horská sústava Beskydy s krásnou prírodou a vysokým podielom lesov. Geograficky územie patrí do Vonkajších Západných Karpát, Vnútorných Západných Karpát a do Východných Karpát. Pohoria, ktoré sa tu nachádzajú sú Moravskoslezské Beskydy, Kysucké Beskydy, Oravské Beskydy, Oravská Magura, Beskid Śląski, Beskid Żywiecki, Beskid Mały. Geologická skladba pozostáva z hrubých súvrství striedajúcich sa ílovcov, pieskovcov a zlepcov, ktoré sa vyznačujú nepriepustnosťou, čo podstatne vplýva na hydrologické pomery v regióne, napriek dostatku zrážok sa nevytvárajú veľké zásoby podzemnej vody, pramene majú slabšiu výdatnosť, vodné toky rozkolísaný vodný režim počas roka. Najvýznamnejšie vodné toky na území euroregiónu Beskydy sú Ostravice, Morávka, Lučina, Kysuca, Bystrica, Orava, Váh, Soła, Wisła, Przesza, Skawa a vodné umelé či prírodné plochy sú vodná nádrž Šance, Olešná, Baška, Morávka, Těrlická a Žermanická priehrada, Oravská priehrada, jazero Dobczycki, jazerá v okolí mesta Oświęcim a jazero Żywieckie pri meste Żywiec. Euroregión Beskydy má na svojom území aj dva národné parky NP Malá Fatra a Babiogórsky NP a k tomu 4 CHKO (Beskydy, Kysuce, Horná Orava a Żywiecki Park Krajobrazowy), ktoré susedia a spolu vytvárajú jedno z najrozľahlejších chránených území v Strednej Európe. Podnebné pásmo do ktorého sa euroregión radí je mierne teplé no klimatické podmienky sa na jeho území rôznia v závislosti od reliéfu. [29], [55]

Obyvateľstvo

V euroregióne Beskydy žije približne 970 000 obyvateľov, z toho 44,6 % v poľskej časti, 34,4 % v slovenskej a 21 % obyvateľstva v českej časti a priemerná hustota zaľudnenia dosahuje hodnotu 110 obyv/km². [42]

Trh práce

Priemerná miera nezamestnanosti v roku 2010 v euroregióne Beskydy dosahovala **10,8 %** a má vzostupnú tendenciu. Najvyššia miera nezamestnanosti bola v slovenskej časti, kde dosahovala hodnotu 12 %, čo bolo ale o málo nižšie ako priemer Slovenska (12,46 %). V poľskej časti euroregiónu bola miera nezamestnanosti 10,97 %, čo je nižšia hodnota oproti priemeru Poľska (12,4 %) ale najnižšie hodnoty mieri nezamestnanosti boli dosahované v okrese Frýdek – Místek 9,51 %, nižšie ako priemer ČR (9,57 %).

Najvyššia priemerná nominálna mzda je v českej časti euroregiónu (zistené pre Moravskosleszký kraj) a je to konkrétne 916 EUR⁸ (priemer ČR 920 EUR). Priemerná mzda celkovo v Poľsku dosahuje 745 EUR⁹ no priemer v Slaszkom a Malopoľskom vojvodstve je vyšší a dosahuje 864 EUR. V regióne slovenskej časti (zistené pre Žilinský kraj) je najnižšia priemerná mzda spomedzi porovnávaných regiónov a je to 707 EUR (priemer SR 786 EUR). Je možné zhodnotiť, že priemerná nominálna mzda v euroregióne Beskydy sa pohybuje okolo 829 EUR. [13], [25], [54]

Infraštruktúra

Súbor sietí je označovaný spoločným názvom infraštruktúra. Môže ísť o environmentálnu, dopravnú, energetickú či sociálnu infraštruktúru. Kvalita a atraktivita lokality sa často odvíja od vybavenosti regiónu základnými infraštruktúrnymi sieťami.

V českej časti euroregiónu je 70 % domácností napojených na kanalizáciu ale v poľskej a slovenskej iba 50 % domácností. Väčšina vyprodukovaného odpadu sa zneškodňuje skládkovaním. V slovenskej aj českej časti sa nachádzajú po 4 skládky odpadu, trendom je zvyšovanie podielu recyklovaného odpadu ale aj produkcie komunálneho odpadu na obyvateľa. [42]

Oblasťou euroregiónu Beskydy prechádzajú významné cestné aj železničné trasy. Najvýznamnejšia je európska cesta E75 z Belehradu, cez Bratislavu, Varšavu do Moskvy. Je tu možné napojenie na diaľnice E50 a D1. Mnohé cestné komunikácie v oblasti sú v zlom technickom stave, podliehajú rekonštrukciám alebo sa len plánuje ich výstavba. Vzdialenosť medzi regionálnymi centrami je najdlhšia na trase Žilina a Bielsko – Biala (113 km/1:41 hod), potom vzdialenosť Žilina a Frýdek – Místek (86 km/1:21 hod) a najkratšia je trasa Frýdek – Místek a Bielsko – Biala (64 km/0,44 hod). V oblasti sa nachádzajú dve letiská.

---

⁸ CZK 24,99 prepočet kurzom k 25.4.2012

⁹ PLN 4,20 prepočet kurzom k 25.4.2012

Medzinárodné letisko s nepravidelnými spojmi v Dolnom Hričove pri Žiline a Letisko – Podwarpie v blízkosti mesta Bielsko – Biala. [29]

Cestovný ruch a zaujímavosti

Odvetvie cestovného ruchu má dôležité postavenie v hospodárstve každého národného štátu a jeho regiónoch. V euroregióne Beskydy sú vhodné prírodné, kultúrne, ekonomické a sociálne podmienky pre rozvoj nových tendencií k odpočinku, turistike a ekoturistike. Tento región môže byť pútavý pre skupiny návštevníkov s rozličnými požiadavkami od turistov, nákupných turistov, športovcov cez kúpeľných hostí až po kongresových cestujúcich.

Každý z troch členských regiónov na opačných stranách hranice má svoje lokálne centrum, kde sa najviac koncentrujú zaujímavé možnosti pre turistov. Sú to mestá Frýdek - Místek, Žilina a Bielsko - Biala.

- Frýdek – Místek má takmer 60 000 obyvateľov. Vznikol v roku 1943 spojením dvoch samostatných miest, ktoré od roku 1955 používajú súčasný spoločný názov. Obe historické mestské centrá prešli rekonštrukciou a preto dnes vytvárajú atmosféru na Zámeckom námestí vo Frýdku zachované krásne fasády renesančných domov a na Námestí Slobody v Místku zase meštianske domy s podlaubím. Frýdecký zámok s jadrom gotického hradu za svojimi múrmi ukrýva expozíciu Múzea Beskyd o miestnej kultúre a tradíciách. Historickú a architektonickú hodnotu majú aj niektoré kostoly napr. kostol sv. Jošta, kostol sv. Jána a Pavla či farský kostol sv. Jána Krstiteľa. Objaviť sa tu dá aj viacero galérií či multifunkčné kultúrne zariadenie Vlast. K návšteve sa ponúka zopár štýlových krčiem, reštaurácií a hotelov. V meste a jeho okolí je kvalitné vybavenie pre športové vyžitie. Nachádza sa tu napr. viacúčelová športová hala, cvičná lezecká stena, náučný chodník vo Frýdeckom lese a vodné športy je možné trénovať na priehrade Olešná, v ktorej blízkosti je relaxačný krytý i vonkajší vodný park s príjemným výhľadom na panorámu Beskyd.
- Žilina je krajské mesto, v ktorom žije viac ako 85 500 obyvateľov. V centre je jedna z najdlhších peších zón na Slovensku a prechádza námestím A. Hlinku, ďalej Farskými schodmi na Mariánske námestie, ktoré je od roku 1987 Mestskou pamiatkovou rezerváciou. Má štvorcový tvar a je obkolesené meštianskymi domami s arkádami a podlaubím. V blízkom okolí sa nachádza najstarší objekt v centre katedrálnej chrám Kostol najsvätejšej trojice so samostatne stojacou zvonnicou - Burianovou vežou, rekonštruovaný v renesančnom slohu, barokový františkánsky kostol sv. Barbory s kláštorom, evanjelický kostol, neologická synagóga, Dom umenia

Fatra, budova Považskej galérie umenia či Žilinské mestské divadlo a bábkové divadlo. Na sútoku riek Váhu a Kysuce bol postavený strážny hrad Budatín s ranogotickou valcovitou strážnou vežou, v ktorom je dnes stála expozícia drotárstva. V Žiline je možné nájsť aj zaujímavú skupinu stavieb funkcionalistickej architektúry. Každoročne sa v uliciach mesta konajú Žilinské mestské slávnosti, Jašidielňa, Stredoveký deň a iné kultúrne a hudobné festivaly. Jediná vysoká škola v euroregióne je Žilinská univerzita v Žiline.

- Bielsko – Biala je spomedzi troch regionálnych metropol euroregiónu Beskydy najväčším mestom s počtom 175 000 obyvateľov. Vzniklo spojením dvoch miest zo susedných vojvodstiev v roku 1951. Nachádza sa v oblasti s prezývkou „Zelené pľúca Poľska“ pre prírodné bohatstvo okolitých lesov. V minulosti nazývané „mesto stovky závodov“ sa dodnes venuje tradičnému spracovaniu vlny a textilnému priemyslu. Zaujímavými pamiatkami je hrad Sulkowských s galériou, kde sú poriadané hudobné koncerty, katedrála sv. Mikuláša s pozoruhodnými vitrážovými oknami alebo Súkenický dom z 18. storočia. Je tu možné navštíviť dve divadlá a sedem múzeí. V okolí sa nachádzajú školy jazdenia na koni, dráha motokár alebo i letisko, kde ponúkajú skoky padákom a glidingové športy.

V euroregióne Beskydy je možné taktiež navštíviť väčší počet zimných lyžiarskych stredísk, ktoré by pre ich lepšie využitie bolo vhodné integrovať do funkčných turistických lokálnych centier. Pohoria Beskyd s environmentálne hodnotnou prírodou sú vhodné aj na letnú turistiku a cykloturistiku. Za návštevu určite stojí zrúcanina kamenného hradu Hukvaldy, golfový areál na Čeladnej, Čičmany, Terchová, Vrátna dolina, Strečno, lesná úvratňová železnica, Zywiecky pivovar, klasicistický palác v Zywcí či lanovka na horu Szyndzielnia,

Cestovný ruch má v rozvoji euroregiónu Beskydy silné postavenie. Jeho potenciál je však nedostatočne využitý. Hlavnými problémami sú nízka kvalita poskytovaných služieb, slabá úroveň znalostí cudzích jazykov, nedostatočná kvalita základnej cezhraničnej i turistickej infraštruktúry a navyše aj slabá propagácia regiónu spolu s nedostatočne kreatívnym marketingom služieb turistického ruchu.[12], [26], [27], [41], [42], [56]

3.3 Analýza uskutočnených projektov

Analýza projektov zachytáva zameranie aktivít, ktoré sa uskutočnili na území členských združení v aktuálnom programovacom období 2007-2013. Analýza prináša rozbor dostupných zdrojov ako sú výročné správy o činnosti, ktoré vytvára Región Beskydy,

Sdružení Region Beskydy zverejňuje zoznamy prejednávanych a realizovaných projektov a poľský Region Beskydy na svojom portáli zverejňuje aktuálne vlastné i partnerské projekty. Pri vypracovaní analýzy boli tiež použité informácie získané z rozhovoru s jednotlivými zástupcami sekretariátov členských združení. Keďže činnosť, členstvo a všetky aktivity v združeníach sú dobrovoľné, je tam istý stupeň nejednotnosti a navyše každé združenie euroregiónu upravuje iná národná legislatíva, bolo potrebné získať ucelenejší prehľad o skúmanej problematike.

Obr. 3.3: Logá členských združení euroregiónu Beskydy

Zdroj: www.archiv.frydek-mistek.cz, www.regionbeskydy.sk, www.euroregion-beskydy.pl

Cieľom analýzy je komparácia činností a ich zhodnotenie. Sleduje sa logika, podľa ktorej sú realizované projekty zamerané na riešenie problémových oblastí (najviac projektov v určitej oblasti = najproblémovejšia oblasť) a produkt, alebo výstup projektov zlepšuje podmienky v sledovanom území. Projekty, ktoré sa uskutočňujú na území euroregiónu je možné rozlišovať na investičné a neinvestičné projekty ale taktiež projekty, ktoré iniciovali členské združenia ale aj obce, mestá, či iné organizácie, ktoré na tomto území pôsobia a majú nárok na využívanie podporných finančných nástrojov.

3.3.1 Projekty a aktivity Sdružení Region Beskydy

Činnosť, ktorú vykazuje Sdružení je možné rozdeliť na viac kategórií. V podstate sa aktivity uskutočňujú v súlade s hlavným cieľom, ktorý je definovaný v stanovách a zakladateľskej zmluve. Ide o aktivity napomáhajúce rozvoju cestovného ruchu, tvorbu propagačných materiálov a podávanie žiadostí o grantové projekty. Aktivity pozostávajú z tvorby vlastných partnerských projektov, koordinácie i prípravy projektov pre členské obce a mikroregióny, prezentovanie Regionu Beskydy ako súčasť euroregiónu Beskydy na veľtrhoch cestovného ruchu, spoločné športové podujatia pre členov predstavenstva

a predstaviteľov členských miest a obcí ale aj pre širokú verejnosť, spoluorganizovanie kultúrnych a spoločenských akcií v regióne a iné.

Partnerské združenie Region Beskydy v programovacom období 2007-2013 zatiaľ uskutočnilo zaujímavé projekty napr. „Učíme se u susedů“. Išlo o konferenciu pre členov prezídia, ktorí spoločne navštívili miesta, kde sa zoznámili priamo v teréne s úspešnými a inšpiratívnymi výstupmi projektov. Súčasťou konferencie, boli aj prezentácie iných dobrých projektov, uskutočnených v cieľovom území, ktoré neboli navštívené ale boli tiež pozoruhodné. Projekt „Společně poznáváme Euroregion Beskydy a jeho sídelní města“ zameraný na propagáciu regiónu mal dva výstupy. Hlavná aktivita pozostáva z vysielania televíznych reportáží o dianí v českej a poľskej časti euroregiónu. Reportáže s typmi na poznávacie a zážitkové výlety s titulkami boli odvysielané v lokálnych televíziách na oboch stranách hranice. Druhá časť projektu zahŕňa prezentovanie členských obcí na veľtrhoch cestovného ruchu prostredníctvom dvoch publikácií „Atraktivita Euroregionu Beskydy“ a „Putování za kulturním dědictvím Euroregionu Beskydy“. Na cieľovú skupinu rodiny s deťmi bol zameraný projekt „Putování za tradicí a krásou Beskyd“. V novinách bola zverejnená súťaž a hrací plánik, na ktorý sa zbierali razítka a nálepky pri návštevách hradov a turisticky atraktívnych miest v okolí. Po vyplnení sa plánik zaslal na adresu a nasledovalo losovanie o ceny. Pre deti bol poriadany aj projekt „Kouzlo pohádky v dřevě zakleté“, v rámci, ktorého prebiehala prezentácia rezbárskych prác s rozprávkovou tematikou priamo na námestí mesta Frýdek – Místek a Žilina. Projekt získal aj ocenenie za najlepší zrkadlový projekt roku 2011. Projekt „Cezhraničný turizmus v euroregióně Beskydy“ vytvoril produkt – periodicky vydávaný magazín „Vítejte v Euroregionu Beskydy“ o atraktivitách českej a slovenskej časti euroregiónu, dostupný na stránkach združenia ako aj v pobočkách Beskydského informačného centra a v členských mestách a obciach. Druhým výstupom bolo osádzanie informačných tabúl s logom euroregiónu Beskydy, ktoré je aj v obrázku č. 3.1, pri vstupe do členských miest a obcí. Tabule majú napomáhať k vytváraniu uceleného image regiónu a povzbudzovať identifikovanie samotných občanov s euroregiónom Beskydy. Obdobný projekt sa plánuje aj s poľským partnerom s názvom Krížom krážom euroregiónom Beskydy. Dôležitým faktom ostáva, že projekty sú spolufinancované z veľkej časti z Operačného programu Přeshraniční spolupráce CZ – PL 2007-2013 a Operačného programu Přeshraniční spolupráce CZ – SK 2007-2013. Každý Operačný program je iný a má rozdielnu mieru dostupnosti finančných prostriedkov. [39], [43], [49]

3.3.2 Projekty a aktivity Združenia Región Beskydy

Slovenská časť euroregiónu sa aktuálne orientuje hlavne na destinačný management a podporu a zatraktívnenie lokality pre cestovný ruch. Na rozdiel od českej časti využíva Región Beskydy aj spoluprácu s Oblasťnými organizáciami cestovného ruchu Malá Fatra, Rajecká dolina, Klaster Orava, Kysuce, Región Liptov ale aj s Regionálnou rozvojovou agentúrou Žilina a inými euroregiónmi, ktoré sú členmi FERS. Región Beskydy sa pravidelne zapája do projektov, ktorých produktom je profesionálny rast pracovníkov euroregionálnych združení a stabilizácia a zefektívnenie ich práce a tým sa snažia skvalitniť svoje služby. Tiež sa zúčastňujú rozličných spoločenských a športových podujatí, na ktorých sa posilňujú personálne väzby medzi predstaviteľmi euroregiónu Beskydy a samozrejme reprezentujú euroregión na veľtrhoch cestovného ruchu doma i v susednom Poľsku a Českej republike. Čo sa týka vlastných autorských projektov, na porovnanie v roku 2009 bolo schválených 7 grantových projektov, v roku 2010 boli uskutočnené 2 a v roku 2011 boli realizované 3 projekty iniciované Regiónom Beskydy. Medzi najzaujímavejšie možno zaradiť projekt „Beskydská kultúra a tradície ako súčasť európskej kultúry“, ktorý pozostáva z vytvorenia nového produktu cestovného ruchu v meste Žilina – poriadanie festivalu beskydských kultúrnych tradícií. Išlo o priblíženie zvykov a obyčajov, tvorby ľudových majstrov cezhraničných partnerov a tiež prezentácia regionálnej kuchyne. Sprievodným produktom bolo vydanie ručne maľovanej turistickej mapy regiónu, ktorá informovala o zaujímavých kultúrnych akciách v členských obciach ale aj vytvorenie novej webstránky, ktorá obsahuje špeciálny trvalý informačný systém o kultúrnych podujatiach v euroregióne Beskydy. Úspešný bol aj už spomínaný projekt „Čaro rozprávky v dreve zakliate“, ktorý bol uskutočnený v rámci Žilinského kultúrneho leta. Revitalizácia náučného chodníka v dĺžke 5,6 km vo vstupnej časti Rajeckej doliny sa realizovala prostredníctvom projektu „Beskydská magistrála - cesta k partnerstvu národov“. Bol vydaný propagačný materiál a osadené informačné tabule popri chodníku. Obsah materiálov bol spracovaný v spolupráci s Štátnym archívom v Bytči. Projekt „Beskydský hradný triangel - historické dedičstvo spájajúce národy“ vytvoril komplexný produkt cestovného ruchu tým, že sa logicky prepojili hradné objekty v obciach Hričovské Podhradie, Súľov – Hradná, Jablonové a Lietava do jedného celku, turistickej trasy. Kultúru a históriu regiónu podporuje netradičný projekt s názvom „Tradície zachované slovom - Slovy zachované tradice - Tradycje przekazywane słowem“. Projekt mal formu prehliadky amatérskych divadelných súborov, nekonvenčných divadelných druhov, žánrov a poetík, v ktorých sa hovoreným slovom zaznamenávali a prenášali miestne

zvyky a obyčaje. Išlo o pilotné podujatie, na ktoré majú nadväzovať ďalšie. Mnohé z týchto projektov boli uskutočnené na podnet predstaviteľov samospráv, ktorí boli podrobení dotazníkovému šetreniu. Projekty Združenia Región Beskydy sú limitované nedostatkom finančných prostriedkov a aj to je jedným z dôvodov, prečo je ich charakter obyčajne neinvestičný. Sú spolufinancované zväčša s podporou vládneho programu SPERA. [45], [50]

3.3.3 Projekty a aktivity Stowarzyszenia Region Beskidy

Rozvoj v euroregióne Beskydy za poľskou hranicou zabezpečuje a koordinuje Sekretariát Stowarzyszenia Region Beskidy, ktorý zamestnáva až 12 osôb. Angažujú sa v oblastiach spoločného prezentovania euroregiónu na veľtrhoch cestovného ruchu, tvoria vlastné projekty, ale významne sa podieľajú aj na poskytovaní informácií a poradenstva v oblasti tvorby grantových projektov pre tretích žiadateľov z rady členských obcí. Poriadajú i spoluporiadajú veľké zaujímavé akcie ako napr.: Beskyd rallye – cesta veteránov, ľahkoatletické preteky alebo Grand prix v bezmotorovom lietaní vetroňov a iné športové podujatia. Poľská časť euroregiónu si uvedomuje existenciu menšej rečovej bariéry a tento problém aktívne rieši. Skvalitňovanie komunikácie medzi predstaviteľmi sa snažia odstraňovať tým, že majú špeciálnych lektorov, s ktorými sa učia češtinu a slovenčinu (každý si môže vybrať výučbu jazyka, ktorý preferuje). Grantový projekt „Promujemy Euroregion Beskidy” (Presadzujeme euroregión Beskydy) je zacielený na propagáciu cestovného ruchu v regióne, produktom je film na DVD o euroregióne Beskydy a propagačný materiál, ktorý sa objavuje na veľtrhoch cestovného ruchu. Pri príležitosti 10. výročia založenia euroregiónu bol realizovaný projekt „10 lat z Euroregionem Beskidy” (10 rokov s euroregiónom Beskydy), ktorého súčasťou bola výstava, prezentujúca desaťročnú spoluprácu v euroregióne, športové podujatia o pohár euroregiónu ale aj „Beskidzki Festiwal Nauki i Sztuki“ (Beskydský festival vedy a umenia). Amatérski umelci a fotografi mali možnosť sa zúčastniť projektu „Dom Beskidzki na pograniczu polsko – słowackim“. Išlo o fotografickú súťaž, v ktorej sa mali zdokumentovať produkty typickej architektúry a kultúry, príznačnej pre poľsko-slovenské pohraničie. Projekt „Śląskie. Pozytywna energia. Promocja turystyczna śląskiego województwa na targach krajowych“ (Sleszko. Pozitívna energia. Prezentácia turistického potenciálu v sliezskom vojvodstve na veľtrhoch cestovného ruchu) vznikol za spolupráce so Sleszskou Turistickou Organizáciou a inými regionálnymi združeniami. Cieľom projektu bolo zvýšenie podpory propagácie cestovného ruchu v regióne. Poľská časť euroregiónu využíva finančnú podporu z RPO WSL 2007-2013 a Operačné programy cezhraničnej spolupráce

s Českou republikou a Slovenskom pre aktuálne programovacie obdobie 2007-2013. [37], [51]

3.4 SWOT analýza euroregiónu

- **Silné stránky**

- Významná strategická poloha
- Dobrá dopravná dostupnosť – cestná, železničná i letecká
- Multimodálny koridor
- Atraktívne prírodné prostredie, vysoký podiel lesov
- Bohatý kultúrno-historický potenciál
- Bipolárny vzťah regiónu – historické priemyselné mestá a vzácna zachovaná príroda v okolí
- Diverzifikovaný priemysel vo väčších mestách
- Vysoká koncentrácia obyvateľstva v mestách
- Dostatok voľnej pracovnej sily
- Spolupráca medzi regionálnymi metropolami s obojstranným prínosom
- Vzájomná komunikácia bez výraznejších prekážok
- Angažovanie sa regionálnych prvkov v rozvoji a revitalizácii územia
- Rastúca kvalita infraštruktúry pre šport
- Záujem obyvateľstva o umenie a kultúru

- **Slabé stránky**

- Nedobudovaná diaľničná sieť
- Zhoršená dopravná obsluha v okrajových častiach regiónu
- Znečistenie životného prostredia, hlavne ovzdušia v priemyselných lokalitách
- Nakladanie s odpadmi
- Reštrukturalizácia priemyslu
- Nevyhovujúca vzdelanostná štruktúra a slabá pripravenosť absolventov (nedostatočná jazyková vybavenosť a absencia praxe)
- Vysoká miera registrovanej nezamestnanosti
- Nedostatočná technická a sociálna infraštruktúra
- Mestské centrá potrebujú obnovu

- **Príležitosti**

- Prílev priamych zahraničných investícií

- Možnosť získania zdrojov z EÚ
  - Spolupráca v oblasti priemyslu
  - Podpora a rozvoj inovácií v spolupráci s univerzitami a výskumnými ústavmi
  - Prepojenie podnikateľského sektoru na výskum a vývoj
  - Rast významu malých podnikov a živnostníkov
  - Regenerácia starých priemyselných oblastí
  - Údržba kultúrnej krajiny a verejných priestranstiev
  - Rozvoj kúpeľného a wellness turizmu
  - Rozvoj poznávacieho a zážitkového cestovného ruchu
  - Rozširovanie a značenie cykloturistických trás
  - Rozvoj vidieka
  - Ekologické hospodárenie v horských a podhorských oblastiach
- **Ohrozenia**
    - Postupné spomaľovanie reprodukcie obyvateľstva
    - Nedostatok finančných stimulov
    - Obmedzenie prístupu k decentralizovaným verejným financiám
    - Vysoké daňové zaťaženie
    - Nezaujím mladšej časti populácie ostať v regióne
    - Úbytok ekonomicky aktívneho obyvateľstva
    - Vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných
    - Rast sociopatologických javov v populácii [34], [35], [53], [57]

4 VYHODNOTENIE ÚČINNOSTI SPOLUPRÁCE AKTÉROV V EUROREGIÓNE BESKYDY

Spolupráca v euroregióne Beskydy prebieha na viacerých úrovniach. Najvyššia úroveň predstavuje spoluprácu medzi členmi prezídia, tvorené top regionálnymi zástupcami členských miest a obcí, ktorí mapujú potreby oblasti. Stretávajú sa na zasadnutiach a konferenciách, kde rokujú o budúcom vývoji a rozvojových víziách euroregiónu. Ich myšlienky sú prenášané na nižšiu realizačnú úroveň sekretariátov, kde projektoví manažéri pracujú na tvorbe a implementácii projektov, spoločne reprezentujú euroregión na veľtrhoch cestovného ruchu a zúčastňujú sa na spoločných kultúrnych a športových podujatiach. Zatiaľ nerobili žiadny projekt, ktorého produkt by bol určený pre všetky tri časti, vždy pracujú po dvojiciach, uplatňuje sa tu dvojstranné partnerstvo lebo to umožňuje grantové financovanie. Tretia úroveň spolupráce je predstavovaná spoluprácou členských obcí. Napríklad poľské Stowarzyszenie prideluje každej svojej členskej obci minimálne jednu partnerskú obec z opačnej strany hranice a tieto obce potom spolupracujú na svojich vlastných projektoch. Obce ale aj organizácie môžu tiež zverejňovať svoje projektové námety a zámery v informačnom systéme a takýmto spôsobom môžu osloviť a vyhľadať inú partnerskú cezhraničnú obec na spoluprácu pri konkrétnom projekte.

Spolupráca je hlavne o ľuďoch a to je jedným z dôvodov prečo má každé členské združenie euroregiónu Beskydy iný charakter a prístup ku kooperácii so zahraničnými partnermi. Dokonca je možné rozlišovať odlišné formy chovania sa ku každému z partnerov.

České Sdružení robí menej, ale väčších projektov s poľským partnerom. So slovenským partnerom prebehla spolupráca vo väčšom počte malých neinvestičných projektov, orientovaných najmä na zviditeľnenie zaujímavostí v lokalite a nadväzovaní a posilňovaní vzájomných vzťahov. Aktívna spolupráca prebieha hlavne na úrovni partnerstiev cezhraničných obcí, kde je úloha Regionu Beskydy posunutá do koordinačnej roviny. Príčina dvojakeho prístupu je v systéme financovania, kde je využívaný OPPS CZ – PL 2007-2013, ktorý spravuje práve Sdružení Region Beskydy a je tam jednoduchší prístup k prostriedkom ako z OPCS SK – CZ 2007-2013, ktorý „má v rukách“ Region Biele/Biele Karpaty.

Slovenská časť euroregiónu uskutočnila v doterajšom programovacom období 2007-2013 najmenší počet grantových projektov spomedzi všetkých troch členských združení. Projekty sú mäkké, menšie a zapojenie zahraničného partnera je často symbolické, partner je

pozvaný na festival (napr. ak ide o festival tradičných remesiel, partner zabezpečí ľudového remeselníka, ktorý prezentuje tradičné výrobky z vlastného regiónu), alebo na otvorenie výstavy, konferenciu. Slovenské Združenie sa spomedzi troch partnerov orientuje najviac na seba, ďalej profesionálny rast a vzťahy s partnerskými organizáciami, menej koordinuje grantové financovanie projektov členských obcí. Na vlastnú činnosť využíva spomínaný vládny program SPERA, pričom financie od ministerstva najprv idú do VÚC Žilinský samosprávny kraj a odtiaľ sú pridelované Regiónu Beskydy, čo môže stať za komplikáciami vo vzájomnej spolupráci.

Poľská časť má užšiu spoluprácu s českou časťou aj z dôvodu spoločného financovania v rámci Fondu mikroprojektov. So slovenskou časťou spolupracujú hlavne na menších vlastných nenáročných projektoch, bez výrazného zapojenia partnerskej časti.

Tab. 4.1: Zameranie projektov v národných častiach euroregiónu Beskydy

Zameranie	CZ	SK	PL
cestovný ruch	5	17	12
kultúra	11	2	22
ochrana zdravia	0	0	2
osveta	6	4	7
propagácia	1	0	0
protipožiarna prevencia	1	0	0
rozvoj podnikania	0	0	1
spolupráca	3	6	4
šport	8	2	8
turistika	3	2	2
vzdelávanie	2	0	1
životné prostredie	0	2	5
Spolu	40	35	64

Zdroj: výročné správy ERB, zoznamy prejednávaných projektov OPPS CZ – PL 2007-2013, vlastné spracovanie

Charakter alebo zameranie uskutočnených projektov na území euroregiónu má tiež každé členské združenie odlišné. Tabuľka 4.1 zobrazuje oblasti, na ktoré zacieleni svoju pozornosť aktéri euroregiónu. Vznikla skúmaním a následným rozdelením uskutočnených projektov do skupín podľa zamerania. Nevyjadruje presný počet projektov, ale skôr

zameranie sa na problémové oblasti, ktoré je možné riešiť podporou a grantovými projektmi. Preto bola zvolená metóda farebného škálovania. Tabuľka ukazuje, že české Sdružení sa zameriava na rozvoj kultúrnych aktivít, slovenské Združenie podporuje cestovný ruch a usiluje o priazeň turistov a návštevníkov a poľské Stowarzyszenie rozvíja kultúru ale venuje sa aj významnému potenciálu pre rozvoj cestovného ruchu. V centre záujmu je jednoznačne aj šport, osвета a spolupráca všeobecne. Zvýšenú pozornosť ochrane životného prostredia venuje taktiež poľská časť euroregiónu. Ďalší záver, ktorý možno z tejto tabuľky odvodiť je približné rozdelenie dostupných finančných zdrojov, ktoré zodpovedá súhrnným číslam v každom stĺpci.

Tab. 4.2: Intenzita aktivít členských združení euroregiónu Beskydy

Aktivity	CZ	SK	PL
Grantové projekty	III	II	III
Poradenstvo členským obciam a regionálnym subjektom	III		III
Koordinácia	III		II
Prezentácia regiónu	III	III	III
Budovanie spoločných vzťahov	III	III	III
Profesionalizácia pracovníkov	I	III	II
Spolupráca s ďalšími regionálnymi organizáciami	I	III	II
Spolu	17	15	19

Zdroj: rozhovor s projektovými manažermi členských združení, vlastný návrh

Tabuľka 4.2 je použitá na vyhľadávanie najaktívnejšieho partnera v euroregióne Beskydy. Ku každej oblasti je pridelený rôzny počet paličiek (žiadne paličky = žiadna aktivita), ktorý zodpovedá intenzite vykonávanej aktivity v združení. Na základe tejto tabuľky je možno zhodnotiť, že poľská časť je najaktívnejšia. Významne sa podieľa najmä na poskytovaní školení, poradenstva a informácií pre záujemcov, ktorý chcú využívať grantové financie vo svojich projektoch. Venuje sa aj tvorbe a realizácii vlastných projektov ako aj budovaniu dobrých susedských vzťahov v euroregióne a spoločnej prezentácii euroregiónu hlavne na veľtrhoch cestovného ruchu. Česká časť má svoje aktivity optimálne vyvážené ale ako jediná nespokupuje vo väčšej miere s regionálnymi organizáciami, ktoré by mohli

napomôcť rozvoju za účasti odborníkov. Slovenská časť euroregiónu pracuje aktívne na prezentácii svojho územia, zavádza princípy destinačného managementu. Naopak, vôbec sa nevenuje koordinácii a usmerňovaniu rozvojových projektov v členských obciach a tým sa neprenášajú dôležité a užitočné informácie do samotných obcí.

4.1 Prekážky a spoločné stratégie

Existujú tu isté obmedzenia, ktoré neumožňujú širší rozvoj spolupráce v rámci euroregiónu. Na činnosť združení a projektové aktivity je potrebný určitý objem finančných prostriedkov, ktorý je nedostačujúci na realizáciu väčších projektov. Je tu tiež problém neexistencie spoločného systému financovania, kde najmä slovenská časť má úplne odlišný prístup k zdroju financií, čo je jeho limitujúcim faktorom. Nedostatkom je neschopnosť združení generovať vlastné prostriedky, ktoré by pokryli aspoň výdaje spojené s chodom a činnosťou sekretariátu. Vyskytuje sa aj názor, že euroregión ako celok nemá právnu subjektivitu, čo je vraj rozhodujúce pre prehĺbovanie integrácie. Pred ôsmimi rokmi sa plánovalo dokonca vytvorenie spoločných orgánov a zmena organizačnej štruktúry, čo by údajne napomohlo riešiť vzniknutú nepriaznivú situáciu. Nič sa však nezmenilo, nastali iba personálne zmeny vo všetkých združeniach a o zmene právnej subjektivity sa už toľko nehovorí, euroregión prechádza obdobím zmierenia sa so súčasným stavom spolupráce. Pretrváva utkvelá predstava, že k vyššiemu integračnému stupňu sa dospeje časom nejak samo. Pozitívnu zmenou je, že česká časť má samostatnú pracovníčku sekretariátu. Už nie je zároveň aj zamestnancom mestského úradu. Projektová manažérka deleguje napr. administratívne práce či účtovníctvo na externých dodávateľov, čím vzniká úspora financií lebo nie je potrebné zamestnať ďalšiu osobu na plný úväzok. Naopak postupovali v slovenskom sekretariáte, kde bola zamestnaná práve administratívna pracovníčka. Poľská časť si tiež môže dovoliť zamestnať viac zamestnancov vďaka určitým kompetenciám v spravovaní Fondu mikroprojektov v období 2007-2013.

Rozvoj integrácie sa posúva, slovenská časť si nechala na začiatku programovacieho obdobia 2007-2013 vypracovať spoločnú rozvojovú štúdiu „Pripravme si zámery a vyčerpajme prostriedky v 2007-2013“ (názov nasvedčuje účelnosť vzájomnej spolupráce), ktorá má najkomplexnejší charakter i keď sa zameriava iba na oblasti životné prostredie, vzdelávanie a cestovný ruch. Poľská časť spracovala ešte okolo roku 2001 dokument „Strategia rozvoju euroregionu Beskidy“, ktorý vidí spoločné priority v rozvoji integrácie,

kooperácie v hospodárskej oblasti, v spoločnej starostlivosti o prírodu a životné prostredie a v rozvoji ľudských zdrojov. Materiál je kvalitne spracovaný ale v praxi sa veľmi neuplatnil. Nakoniec aj česká časť má rozvojový dokument „Strategie rozvoje cestovního ruchu v Regionu Beskydy“ z roku 2001, ktorý obsahuje síce veľmi podrobnú analýzu, ale je zameraná len na cieľovú oblasť cestovného ruchu a turistiky iba pre Region Beskydy. Blíži sa koniec programovacieho obdobia, čo vytvára priestor na nový pokus o komplexnejší a ucelenejší dokument, ktorý by bol jednotný pre všetky tri združenia a obsahoval by spoločnú stratégiu rozvoja územia euroregiónu ako celku. Na jeho príprave by sa mali podieľať všetky relevantné subjekty v oblasti spolupráce v euroregióne a mal by byť dostupný vo všetkých troch jazykoch.

Typ a charakter spolupráce v neposlednej rade závisí od konkrétnej povahovej vlastnosti osoby či od jej vnútornej motivácie spoluprácu rozvíjať. Ľudský faktor je teda ďalším aspektom, ktorý dokáže spoluprácu obmedzovať. Určitá rezervovanosť otvoriť sa voči susedným partnerom tiež tkvie v predchádzajúcom historicko-geografickom vývoji, ktorý poznačil skúmanú oblasť a do dnešných dní je prenášaný v podobe politických a často i legislatívnych obmedzeníach a prekážkach vzájomnej spolupráce.

4.2 Spoločné napomáhanie rozvoju regiónu

Pôsobenie euroregiónu a jeho združení je obmedzované viacerými faktormi a preto sa nemôžu venovať veľkým nákladným projektom. V SWOT analýze sa objavili aj okruhy problémov, ktorými by sa mohli zaoberať predstavitelia euroregiónu Beskydy na základe svojej kompetencie a získaných skúseností. Navrhované oblasti sú bližšie rozobrané.

- **Zlepšiť marketing svojich vlastných projektov**

Projekty a ich výstupy z dielne euroregiónu sú v mnohých prípadoch zaujímavé a kvalitné ale pokiaľ sa informácie o nich nedostanú a nerozšíria až k cieľovej skupine užívateľov, bude ich pozitívny efekt málo výrazný. Preto treba okrem precíznej prípravy a realizácii projektu venovať zvýšenú pozornosť jeho prezentovaniu a celkovému marketingu projektu. Okrem propagačných tlačенých materiálov a brožúr by sa dali využiť predovšetkým regionálne médiá, lokálne televízie, noviny a hlavne rozhlas, ďalej pútavé billboardy a plagáty v miestach najvyššej koncentrácie a výskytu cieľových skupín, napr. v školách a okolí škôl, v centrách miest, v lokálnych spoločenských centrách na sídliskách. Ďalšou možnosťou je propagácia projektov prostredníctvom internetu napr. umiestňovaním informačných bannerov

na stránkach členských obcí, mikroregiónov a organizácií. Marketing je najefektívnejší vtedy, keď si ľudia medzi sebou rozprávajú o nadchádzajúcich akciách a práve tento stav bude žiaduci a činnosť euroregiónu bude zbližovať stále väčšiu časť obyvateľstva.

- **Životné prostredie**

Zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva by prispelo k lepšiemu a efektívnejšiemu nakladaniu s odpadmi ale aj udržiavaniu verejných priestranstiev. Zároveň by sa aktivity v oblasti zlepšovania životného prostredia mohli prepojiť s podporou celoživotného vzdelávania formou workshopov, prednášok a školení v rámci rozličných inštitúcií, napr. škôl, centier voľného času. Projekt by mohol mať podobu pripravených informačných podkladov pre pedagógov, ktorí by podľa toho mohli vytvoriť školiaci a informatívny interaktívny program. Zaujímavý nápad je aj poriadanie súťaží a festivalov s environmentálnou tematikou.

- **Inovácie - komunikačný systém**

Žilinský kraj má potenciál v dobre rozvinutej infraštruktúre pre oblasť výskum a vývoj. Ale problémom je, že komunikácia medzi výskumnými centrami a podnikateľskými subjektmi je nevyhovujúca. Mohol by byť vytvorený akýsi komunikačný systém v internetovom prostredí, kde by bolo umožnené prepojenie akéhokoľvek podnikateľského subjektu priamo na výskumné organizácie. Touto cestou by mohli aj zahraničné subjekty získať možnosť na participovaní z blízkeho výskumného centra zavádzaním ich doporučení do svojich podnikov a tým skvalitňovať svoju produkciu. Tak ako funguje spolupráca medzi dvomi veľkými kórejskými automobilkami KIA pri Žiline a HYUNDAI pri Ostrave, lokalizované v prihraničí, by sa mohla rozvinúť spolupráca aj medzi inými podobne zameranými podnikmi a vďaka komunikačnému systému by mohli spoločne riešiť zložitejšie problémy, ktoré im znemožňujú v súčasnosti rásť a rozvíjať sa. Vzniklo by tak niekoľko cezhraničných sietí medzi podnikmi v transhraničnom priestore, ktoré sa špecializujú napr. na strojársky priemysel, tradičný drevospracujúci priemysel, elektrotechnický či textilný alebo potravinársky priemysel. Rozširovanie zavádzania inovácií do podnikov sa dá aj pomocou usporadúvania konferencií pre skupiny predstaviteľov technických odborníkov v zvolenej oblasti. Formou dotazníkového šetrenia by sa najprv zistil záujem v podnikoch a v ďalšej fáze by sa oslovili priamo odborníci, ktorí by sa zúčastnili konferencie.

- **Profesionalizácia samospráv – inšpiračné konferencie pre skupiny starostov s podobnými problémami**

Podobný princíp ako v prípade šírenia inovácií by sa dal využiť aj v oblasti zlepšovania profesionalizácie pracovníkov samospráv. V euroregióne prebiehal projekt „Infocesta“. Bol určený pre vrcholných predstaviteľov euroregiónu, ktorí navštevovali pozoruhodné lokality a tak tiež skúmali a mapovali spoločné územie a jeho potreby. Obdobný projekt by mohol byť určený pre pracovníkov samospráv členských obcí a miest. V rámci konferencie by prebehla prezentácia zaujímavých riešení, ktoré sa uskutočnili a fungujú v partnerských obciach. Produktom projektu môže byť aj skupina konferencií, ktoré budú tematicky zamerané a podľa témy by sa aj prispôbili skupiny účastníkov, aby získané informácie mohli využiť aj v praxi svojej obce.

- **Propagácia cykloturistiky**

Silný potenciál sa skrýva aj v rozvoji cykloturistiky. Budovanie cyklotrás začalo byť moderné a populárne riešenie na podporu turistickej atraktívnosti ale najmä skvalitnenie využívania voľného času miestnych v mnohých regiónoch behom posledného desaťročia. V euroregióne Beskydy je dobrá a bohato rozvetvená sieť cyklistických chodníkov. Pre zvýšenie počtu užívateľov však treba vymyslieť aj podporný program napr. pre rodiny s deťmi formou súťaží (o najazdené kilometre, fotografická súťaž, maľba a tvorba v plenéri), pre ostatné kategórie užívateľov zlepšiť dodatočnú infraštruktúru napr. stojany na bezpečné uzamknutie bicyklov na miestach s príjemným výhľadom, prístrešky s posedením alebo aj s ohniskom, odpočinkové zóny, malé ihriská. Skvalitniť by sa mohlo aj značenie cyklotrás v teréne a podpora skvalitňovania služieb ubytovacích a reštauračných zariadení v okolí trasy. Poriadanie poznávacích cyklozjazdov naprieč celým euroregiónom s účasťou medzinárodných cyklistov je zaujímavým produktom cestovného ruchu a námetom na aktívne strávenú dovolenku v príjemnom prostredí malebných česko-poľsko-slovenských Beskýd.

Stále platná vízia euroregiónu pod názvom „Beskydy bez hraníc“ by nemala zostať len prázdnu frázou ale mala by sa naplňovať a zrkadliť v aktívnej spolupráci cezhraničných partnerov, ktorí sú zapojení v organizačnej štruktúre samotného euroregiónu. Ľudia by sa mali pod tlakom dostupnosti finančných prostriedkov naučiť spolu kooperovať a zlepšovať multikultúrnu komunikáciu vnútri euroregiónu, mali by sa navzájom inšpirovať a pomáhať si. Euroregión nie je len komunikačná platforma či informačné médium ale je to predovšetkým priestor, s ktorým sa identifikujú miestni občania, obyvatelia.

5 ZÁVER

Na základe skúmania, analyzovania a zhodnotenia procesov prebiehajúcich v euroregióne Beskydy bolo zistené, že tu prevládajú dlhodobu užšie formy spolupráce zameranej len na pár oblastí, v ktorých majú predstavitelia predošlé skúsenosti. V literatúre sa dokonca uvádza charakteristika euroregiónu Beskydy ako účelového spoločenstva, ktorý funguje len za účelom získania finančných prostriedkov na rozvoj spolupráce v obmedzených oblastiach, čo je v praxi trochu odlišné a spolupráca je o málo širšia. Predstavitelia sekretariátov členských združení naopak hodnotia svoju vzájomnú spoluprácu ako vynikajúcu ale tiež vidia rozdiely v prístupoch k jednotlivým partnerom. Z analýzy vyplýva, že poľský partner je najaktívnejší a zameriava sa na najväčší počet rozličných problémových oblastí.

Motívy obmedzenia spolupráce sa odvíjajú od viacerých faktorov. Prejavuje sa tu problém neexistencie spoločného financovania. Nie je možné vytvoriť projekt s produktom, cieleným pre všetky tri národné časti, nanajvýš dva zrkadlové projekty, ktorých čiastkové produkty sa vo finálnej fáze môžu spojiť v jeden celok. Spoločné aktivity zahŕňajúce všetkých troch partnerov sa realizujú iba na báze neformálnych kontaktov, posilňovania vzájomných vzťahov pri športových a kultúrnych podujatiach či konferenciách alebo na veľtrhoch cestovného ruchu, kde predstavitelia členských združení vystupujú spoločne ako prvky euroregiónu Beskydy. Rezervovaný prístup k odstraňovaniu zábran voči susedným štátom možno vysvetliť aj predchádzajúcim historicko-geografickým vývojom, ktorým je táto oblasť poznačená. Napokon je tu aj ľudský faktor, uzavretosť do seba, vnútorné predsudky, ktoré bránia prehlbovaniu spolupráce. Do dnešných dní pretrvávajú často zlá interpretácia pojmu „euroregión“ medzi obyvateľstvom a nejasná predstava o tom, čo vlastne znamená byť jeho členom. V euroregióne Beskydy sú zapojené hlavne malé obce, ktoré sa potrebujú spojiť, aby na seba upozornili a vytvorili na mape Európy veľkú bodku namiesto mnohých nepatrných.

Pozitívne efekty sa prejavujú v zlepšovaní komunikácie v rámci euroregiónu. Poľskí predstavitelia si uvedomujú miernu jazykovú bariéru a preto sa učia so svojimi lektormi češtinu a slovenčinu. Tento postup je veľmi kladne prijímaný členmi ostatných dvoch partnerských združení. Aj slovenská strana pracuje na sebe a zlepšuje profesionalizáciu svojich predstaviteľov, obzvlášť v oblasti destinačného managementu, na ktorú sa zameriavajú.

Námety na posilňovanie ďalšej kooperácie vychádzajú z potrieb územia. Je vhodné prehlbovať spoluprácu a vzájomné skúsenosti v oblasti prezentovania vlastných projektov, environmentálnej osvetu, profesionalizácie samospráv alebo napr. propagácie cykloturistiky.

Pre skvalitnenie a rozvoj spolupráce by bolo vhodné vypracovať spoločnú koncepčnú rozvojovú stratégiu, jednotnú pre celé územie euroregiónu Beskydy, ktorá by reflektovala aktuálny stav.

Štruktúra euroregiónu vznikla preto, aby tunajšie obyvateľstvo získalo viac kontaktov zo zahraničnými susedmi a aby sa napomáhalo spoločnému rozvoju a zveľad'ovaniu cezhraničného územia. Financie, ktoré sa používajú na realizáciu týchto aktivít majú v prvom rade zlepšovať kvalitatívnu stránku cezhraničnej spolupráce a rast ekonomickej úrovne celku by mal tento proces sprevádzať. Za viac ako desaťročie sa pracovalo na budovaní image regiónu, ktorý by bol rozpoznateľný a zaujímavý pre turistov pestrou ponukou svojich turistických atrakcií a spoločenského vyžitia. Je to dlhá cesta ale predstavitelia zapájajú svoje maximálne úsilie a vkladajú do svojej práce srdečnú náklonnosť k regiónu. Radosť, nadšenie a profesionálny prístup je kľúčom k úspešnému napredovaniu.

Zoznam použitej literatúry

Knižné zdroje:

1. BREZIŃSKI, Cezary. *Problemy rozwoju europejskich regionów w warunkach integracji europejskiej*. 1. vyd. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2007. 337 s. ISBN 978-83-7525-108-1.
2. BUČEK, Milan a Štefan REHÁK. *Regionálna ekonómia a politika*. 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2010. 269 s. ISBN 978-80-8078-362-4.
3. DOČKAL, Vít. *Přeshraniční spolupráce na východních hranicích České republiky: Růžový obléček a hrana reality*. 1.vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2005. 140 s. ISBN 80-210-3751-2.
4. JEŘÁBEK, Milan a Jaroslav DOKOUPIL. *České pohraničí – bariéra nebo prostor zprostředkování?* 1. vyd. Praha: Academia, 2004. 296 s. ISBN 80-200-1051-3.
5. MAIER, Günter a Franz TÖDTLING. *Regionálna a urbanistická ekonomika 2*. 1. vyd. Bratislava: Elita, 1998. 320 s. ISBN 80-8044-049-2.
6. MALINOVSKÝ, Jan a Jan SUCHÁČEK. *Velký anglicko-český slovník regionálního rozvoje a regionální politiky evropské unie*. 1. vyd. Ostrava: VŠB – TU Ostrava, 2006. 956 s. ISBN 80-248-1117-0.
7. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. 1.vyd. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
8. WILAM, Petr. *Podpora přeshraniční spolupráce v evropské unii a v asociovaných zemích*. 1.vyd. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2004. 70 s. ISBN 80-7042-909-7.

Časopisy a zborníky:

9. BRANDA, Pavel. Evropské seskupení pro územní spolupráci. *Working papers Fakulty mezinárodních vztahů*, 2008, č. 6, s. 20. ISSN 1802-6591.
10. HUSÁK, Jakub. Možnosti přeshraniční spolupráce na příkladu euroregionu Elbe/Labe. *Euroregiony, státní správa a samospráva, 2005*, Ústav geoniky AV ČR, s. 14 – 18. ISBN 80-86407-08-X.
11. REJDA, Miroslav. Založení záujmového združení región Beskydy. *Multinárrodní vědecká konference EURO Beskyd, 1999*, VŠB – TU Ostrava, Ekonomická fakulta, s. 195 – 197. ISBN 80-7078-687-6.

12. RUSZKOWSKI, Jacek. Miejsce turystyki w euroregionu Beskyd. *Multinárrodní vědecká konference EURO Beskyd, 1999*, VŠB – TU Ostrava, Ekonomická fakulta, s. 195 – 197. ISBN 80-7078-687-6.

Elektronické dokumenty a ostatné:

13. ČSÚ. *Charakteristika okresu Frýdek – Místek* [online]. 2012, [cit. 2012-4-19] Dostupné z: http://czso.cz/xt/redakce.nsf/i/charakteristika_okresu_frydek_mistek.
14. E DOTACE. *Maximální výše podpory* [online]. 2012, [cit. 2012-2-3] Dostupné z: <http://www.edotace.cz/katalog-dotaci/fond-mikroprojektu---region-bile-karpaty-v-spolupraci-s-trencianskym-samospravnym-krajom-7946/>.
15. EURACTIV. *Cezhraničná a územná spolupráca*. [online]. 2012, cit. 2012-03-12]. Dostupné z: <http://www.euractiv.sk/?id=cezhranicna-a-uzemna-spolupraca>.
16. EURACTIV. *Cezhraničná a územná spolupráca*. [online]. 2012, [cit. 2012-02-24]. Dostupné z: <http://www.euractiv.sk/?id=cezhranicna-a-uzemna-spolupraca>.
17. EURACTIV. *Pokračovanie podpory pre euroregióny dostalo zelenú*. [online]. 2007, [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/pokracovanie-podpory-pre-euroregiony-dostalo-zelenu>.
18. EURACTIV. *Pokračovanie podpory pre euroregióny dostalo zelenú*. [online]. 2012, cit. 2012-03-17]. Dostupné z: <http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/clanok/pokracovanie-podpory-pre-euroregiony-dostalo-zelenu>.
19. EUROREGION SILESIA. *Euroregion Silesia jako ESUS*. [online]. 2012, cit. 2012-02-14]. Dostupné z: http://www.euroregion-silesia.cz/show_text.php?id=euroregion-silesia-jako-esus.
20. EUROREGIÓN ŠUMAVA. *Asociace Euroregionů České republiky*. [online]. 2012, cit. [2012-03-21]. Dostupné z: http://www.euroregion-vdi.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=29&Itemid=12.
21. EUROREGIÓN VÁH-DUNAJ-IPEL. *Fórum Euroregionów Slovenska*. [online]. 2008, cit. [2012-03-26]. Dostupné z: http://www.euroregion-vdi.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=29&Itemid=12.
22. FOND MIKROPROJEKTŮ ČESKO - SLOVENSKÉ PŘÍHRANIČÍ. *Příručka pro žadatele* [online]. 2011, [cit. 2012-2-3] Dostupné z: http://www.regionbilekarpaty.cz/download/prirucka_pro_zadatele_ver.5.0.pdf.
23. FONDY EUROPSKEJ ÚNIE. *Programy 2003 – 2007*. [online]. 2012, [cit. 2012-02-28]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013>.

24. FONDY EVROPSKÉ ÚNIE. *Evropská územní spolupráce*. [online]. 2012, cit. 2012-03-26]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/Programy-2007-2013/Evropska-uzemni-spoluprace>.
25. GŁOWNY URZĄD STATYSTYCZNY. [online]. 2012, [cit. 2012-4-18] Dostupné z: http://www.stat.gov.pl/bdlen/app/wykresy_podgrup.display?p_id=170613&p_token=0.831612174633027.
26. *Informace o měste Frýdek – Místek* [online]. 2012, [cit. 2012-4-19] Dostupné z: <http://www.frydek-mistek.cz/cz/o-meste/informace-o-meste/>.
27. INFORMACJNY SERVER - STAY POLAND. COM. *Bielsko – Biala* [online]. 2011, [cit. 2012-4-17] Dostupné z: <http://www.staypoland.com/bielsko-biala-cz.htm>.
28. LUDOVÉ NOVINY. *Ludové noviny č. 19 / 2005*. [online]. 2012, cit. [2012-03-24]. Dostupné z: <http://www.luno.hu/content/view/918/73/>.
29. MAPY.CZ. *Územie euroregionu Beskydy* [online]. 2012, [cit. 2012-4-18] Dostupné z: http://mapy.cz/#x=18.878000&y=49.208036&z=8&q=%C5%BEilina&qp=10.916515_48.584699_17.193475_50.957523_6&t=s.
30. METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Pojetí regionální politiky* [online]. 2012, [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/pojeti-regionalni-politiky.html>
31. METODICKÁ PODPORA REGIONÁLNÍHO ROZVOJE. *Pojetí regionální politiky* [online]. 2012, [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-regionalni-politiky.html>
32. MMR ČR. *Strategie regionálního rozvoje České republiky* [online]. 2005, [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>
33. MVR SR. *Informácia o realizácii systému podpory euroregionálnych aktivít za rok 2005*. [online]. 2012, cit. [2012-03-22]. Dostupné z: http://dev.soyamedia.com/_majo/!mvrrsr/?id=10&cat=103&news=1673.
34. *Program rozvoje územního obvodu Moravskoslezského kraje pro období 2005-2008* [online]. 2005, [cit. 2012-4-12] Dostupné z: http://www.partnerstvi-msk.cz/zip/rea_0114b.pdf.
35. *Program rozvoju województwa slaskiego na lata 2007-2013* [online]. 2008, [cit. 2012-4-12] Dostupné z: <http://web2.um.bielsko.pl/bb/dzialy/polityka/PRSPWS.pdf>.

36. REGION BESKIDY. *Informacje ogólne* [online]. 2008, [cit. 2012-3-13] Dostupné z: http://www.euroregion-beskidy.pl/pl/index.php?option=com_content&view=article&id=62&Itemid=60.
37. REGION BESKIDY. *Projekty vlastne* [online]. 2010, [cit. 2012-4-10] Dostupné z: http://www.euroregion-beskidy.pl/pl/index.php?option=com_content&view=article&id=182&Itemid=83.
38. REGION BESKYDY. *Obce a sdružení obcí* [online]. 2012, [cit. 2012-3-3] Dostupné z: http://www.regionbeskydy.cz/Content/fmr.aspx?clanekid=2874&mnid=mc_x3_4.
39. REGION BESKYDY. *Společně poznáváme Euroregion Beskydy a jeho sídelní města* [online]. 2012, [cit. 2012-4-20] Dostupné z: <http://www.regionbeskydy.cz/Content/fmr.aspx?clanekid=2950&lid=1>.
40. REGIÓN BESKYDY. *Stanovy združenia*. [online]. 2012, cit. 2012-02-20]. Dostupné z: <http://www.regionbeskydy.sk/85/stanovy-zdruzenia/>.
41. REGION BESKYDY. *Strategie rozvoje cestovního ruchu* [online]. 2001, [cit. 2012-4-17] Dostupné z: http://www.regionbeskydy.cz/images/dokumenty/Strategie_rozvoje_cestovniho_ruchu.pdf.
42. REGIÓN BESKYDY. *Štúdia rozvoje ERB 2007-2013* [online]. 2007, [cit. 2012-3-21] Dostupné z: <http://www.regionbeskydy.sk/userfiles/Studia%20rozvoja%20ERB.pdf>.
43. REGIÓN BESKYDY. *Ukončenie projektových aktivít* [online]. 2010, [cit. 2012-4-3] Dostupné z: <http://regionbeskydy.sk/aktualita/269/>.
44. REGIÓN BESKYDY. *Všeobecné informácie o euroregióne* [online]. 2010, [cit. 2012-3-13] Dostupné z: <http://www.regionbeskydy.sk/74/vseobecne-informacie-o-euroregione/>.
45. REGIÓN BESKYDY. *Výročné správy združenia* [online]. 2010, [cit. 2012-4-9] Dostupné z: <http://regionbeskydy.sk/87/povinne-zverejnovanie/>.
46. REGIÓN BESKYDY. *Zakladateľská zmluva euroregiónu Beskydy* [online]. 2010, [cit. 2012-4-3] Dostupné z: <http://www.regionbeskydy.sk/83/zakladatelska-zmluva/>.
47. REGIONÁLNA POLITIKA – INFOREGIO. *Rozvojové programy* [online]. 2012, [cit. 2012-2-3] Dostupné z: http://ec.europa.eu/regional_policy/country/prordn/details_new.cfm?LAN=19&gv_PAY=SK&gv_reg=ALL&gv_PGM=1296&gv_defL=7.
48. RIS. *Euroregiony*. [online]. 2010, cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.risy.cz/cs/krajske-ris/karlovarsky-kraj/regionalni-informace/euroregiony/>.

49. ROZHOVOR S PROJEKTOVOU MANAŽÉRKOU Dagmar Valaškovou vo Frýdlante nad Ostravicí [2012-1-23].
50. ROZHOVOR S PROJEKTOVOU MANAŽÉRKOU Renátou Remeňovou v Žiline [2011-11-25] .
51. ROZHOVOR S RIADITEĽOM SEKRETARIÁTU Marcinom Filipom v Ostrave [2012-2-20].
52. SOMJM. *FMP - Fond malých projektů 2007 - 2013*. [online]. 2012, cit. 2012-03-15]. Dostupné z: <http://www.somjm.cz/fond-malych-projektu.html>.
53. *STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO POWIATU ŻYWIECKIEGO NA LATA 2006 – 2020* [online]. 2005, [cit. 2012-4-12] Dostupné z: <http://zywiecczyzna.pl/dokumenty/9122-1.pdf>.
54. ŠÚSR. *Databáza regionálnej štatistiky* [online]. 2012, [cit. 2012-4-19] Dostupné z: <http://px-web.statistics.sk/PXWebSlovak/>.
55. TIK ŽILINA. *CHKO Kysuce* [online]. 2011, [cit. 2012-4-11] Dostupné z: <http://www.tikzilina.eu/573.0/pld-kysuce/>.
56. TIK ŽILINA. *O Žiline* [online]. 2011, [cit. 2012-4-17] Dostupné z: <http://www.tikzilina.eu/20.0/o-ziline/>.
57. ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ. *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja* [online]. 2012, [cit. 2012-4-12] Dostupné z: <http://www.regionzilina.sk/showdoc.do?docid=9992>.
58. Zákon č. 248 z dňa 9.8.2000 o podpore regionálneho rozvoje. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73. Dostupný z: <http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sbirka/2000/sb073-00.pdf>.
59. Zákon č. 539 z dňa 13.2.2008 o podpore regionálneho rozvoja. In: *Zbierka zákonov Slovenskej republiky*. 2008, Dostupný z: <http://www.build.gov.sk/mvrrsr/index.php?id=1&cat=143>.

Zoznam skratiek

AEBR - Association of European Border Regions (Asociácia európskych prihraničných regiónov)

AES – Asociácia euroregiónov Slovenska

ČR – Česká republika

DVD –Digital Versatile Disc

ENPI - European Neighbourhood and Partnership Instrument (Európsky nástroj partnerstva susedstva)

ERDF – European regional development fund (Európsky fond regionálneho rozvoja)

ESF – Európsky sociálny fond

ESUS – Európske zoskupenie územnej spolupráce

EÚ – Európska Únia

EUR – mena euro

FERS – Fórum euroregiónov Slovenska

FS – Fond súdržnosti

HDP – Hrubý domáci produkt

ISPA - Instrument for Structural Policies for Pre-accession (Nástroj predvstupných štrukturálnych politík)

NATO - North Atlantic Treaty Organization (Severoatlantická aliancia)

NFP – Nevratný finančný príspevok

NUTS - Nomenclature Unit of Territorial Statistic (Nomenklatúra územných štatistických jednotiek)

OPPS – Operačný program Přeshraniční spolupráce

PHARE CBC – Program Phare Cross-Border Cooperation

PL - Poľsko

RPO WSL - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013

SPERA – Systém podpory euroregionálnych aktivít

SR – Slovenská republika

TACIS - Technical Aid to the Commonwealth of Independent States

V4 – Visegrádska skupina

VUC – Vyšší územný celok

Prohlášení o využití výsledku diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou (bakalářskou) práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou (bakalářskou) práci užít (§ 35 odst.3);
- souhlasím s tím, že diplomová (bakalářská) práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové (bakalářské) práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové (bakalářské) práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou (bakalářskou) práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne.....

.....
Bc. Lucia Jozefíková

Zoznam príloh

Príloha č. 1: Aktéri regionálnej politiky

Príloha č. 2 : Hraničné a cezhraničné regióny v Európe

Príloha č. 3: Prehľad euroregiónov

Príloha č. 4: Naznačené územie euroregiónu Beskydy 2012, 2004

Príloha č. 5: Zoznam členov Euroregiónu Beskydy k 3.3.2012

Príloha č. 1: Aktéri regionálnej politiky

Úroveň pôsobnosti	Aktéri
Obecná	Obec a jej samospráva Organizácie zriaďované obcou (školy, kultúrne a športové zariadenia) Významní podnikatelia Záujmové združenia
Mikroregionálna	Management zväzku obcí Obce Miestne akčné skupiny
Krajská	Kraj Zväzky obcí Miestne akčné skupiny Územné orgány štátnej správy Neziskové združenia Regionálne rozvojové agentúry Regionálne poradenské a informačné centrá Podnikateľské inovačné centrá a inkubátory Vysoké školy
Štátna	Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Ostatné ministerstvá Kraje Zväz miest a obcí Celoštátne záujmové zoskupenia (Hospodárska komora, Agrárna komora) Štátne agentúry (Energetická a inovačná agentúra, Agentúra pre rozvoj investícií a obchodu) Profesijné združenia Záujmové združenia Výskumné inštitúcie Organizácie tretieho sektora
Nadštátna	Inštitúcie EÚ

Zdroj: www.regionalnirozvoj.cz

Príloha č. 2 : Hraničné a cezhraničné regióny v Európe

I. Severní Evropa a Pobaltí

1. Oresund-Region (DK/S)
2. Gränskommittén Östfold – Bohuslän/Dalsland (N/S)
3. ARKO (N/S)
4. Skårgården (SF/S)
5. Mittnorden (N/S)
6. MittSkandia (N/S)
7. Kvarken (SF/S)
8. Nordkalotten (SF/N/S)
9. Tornedalsradet (SF/N/S)
10. Finnmark – Lappland – Murmansk (SF/N/RUS)
11. Euregio Karjala – Karelia (SF/RUS)
12. Etelä – Karjala – Kymenlaakso – Etelä – Savo/Leningrad oblast – St. Petersburg (SF/RUS)
13. Estonia – Finnish 3 + 3 Regional Cooperation (EST/SF/RUS)
14. Euregio Helsinki – Tallinn (EST/SF)
15. Narva – Ivangorod – Cudskoje Ozero (EST/SF)
16. Council for Cooperation of Border Regions Võru - Aluksne – Pskov (EST/LV/RUS)
17. Cross-border cooperation between Latvia – Estonia (EST/LV)
18. Euroregion Country of Lakes – Ezeru Zeme (BY/LT/LV)
19. Euroregion SAULE (LT/LV/RUS)
20. Euroregion „Baltica-Baltyk-Baltija” (DK/LT/LV/PL/RUS/S)
21. Euroregion NEMUNAS – NIEMEN – HEMAH (BY/LT/PL/RUS)
22. Euroregion Pomerania (D/PL/S)
23. Storstrøms Amt – Kreis Ostholstein – Lübeck (D/DK)
24. Kooperation Fyns Amt – K.E.R.N. (D/DK)
25. Region Sønderjylland/Schleswig (D/DK)

II. Střední a východní Evropa

31. Euroregion Bug (BY/PL/UA)
32. Euroregion Pro Europa Viadrina (D/PL)
33. Euroregion Spree-Neisse-Bober (D/PL)
34. Euroregion Neisse-Nisa-Nysa (CZ/D/PL)
35. Euroregion Glacensis (CZ/PL)
36. Euroregion Praděd-Pradziad (CZ/PL)
37. Euroregion Silesia-Slezsko (CZ/PL)
38. Euroregion Těšínské Slezsko-Slask Cieszyński (CZ/PL)
39. Euroregion Elbe/Labe (CZ/D)
40. Euroregion Erzgebirge-Krušnohoří (CZ/PL)
41. Euregio Egrensis (CZ/D)
42. Euregio Bayerischer Wald – Šumava – Mühlviertel (A/CZ/D)
43. Euroregion Waldviertel – Jižní Čechy (A/CZ)
44. Euroregion Weinviertel – Jižní Morava – Záhorie (A/CZ/SK)
45. Euroregion Bílé-Biele Karpaty (CZ/SK)
46. Euroregion Beskidy-Beskydy (PL/SK)
47. Euroregion Tatry (PL/SK)

III. Severní a západní Evropa

61. North West Region Cross Border Group (GB/IRL)
62. Irish Central Border Area Network – ICBAN (GB/IRL)
63. East Border Region Ltd. (GB/IRL)
64. Wales – South-East Ireland (GB/IRL)
65. East Sussex – Haute Normandie – Picardie (F/GB)
66. Kent – Nord-Pas de Calais (GB/F)
67. Nord-Pas de Calais – Westfriesland (F/B)
68. Scheldemond (B/NL)
69. Euregio Watteninseln (D/DK/NL)
70. Ems – Dollart – Region (D/NL)
71. EUREGIO (D/NL)
72. Euregio Rhein – Waal (D/NL)
73. euregio rhein-maas-nord (D/NL)
74. Euregio Maas – Rhein (B/D/NL)
75. BENELUX – Middengebiet (BENEGO) (B/NL)
76. Hainaut – Nord-Pas de Calais – Picardie (B/F)
77. Région Champagne – Ardenne (F)
78. Région Lorraine (F)
79. Zukunft SaarMoselle Avenir (D/F)
80. EuRegio SaarLorLuxRhin (D/F/L)
81. Région Alsace (F)
82. Regio PAMINA (D/F)
83. CENTRE (D/F)
84. Regio TriRhena (CH/D/F)
85. Communauté de Travail du Jura (CH/F)
86. Conseil du Léman (CH/F)

IV. Alpy a Podunají

---

91. Alpes Maritimes – Cuneo Impéria (F/I)
92. Cooperation Province Turin – Département des Hautes Alpes (F/I)
93. Espace Mont-Blanc (CH/F/I)
94. Regio Insubrica (CH/I)
95. Raetia Nova – Rätisches Dreieck (A/CH/I)
96. Regionalverband Hochrhein-Bodensee (D)
97. Euregio via salina (A/D)
98. Euregio Zugspitze/Wetterstein – Karwendel (A/D)
99. Euregio Inntal (A/D)
100. EuRegio Salzburg – Berchtesgadener Land – Traunstein (A/D)
101. Inn – Salzach-Euregio (A/D)
102. Euregio Tirol – Südtirol/Alto Adige – Trentino (A/I)
103. Provinz Bozen – Südtirol (I)
104. Provincia Trento (I)
105. Regione Trentino – Südtirol (I)
106. Euregio Steiermark – Nordost-Slovenia (A/I)
107. Kärnten (A)
108. Friuli-Venezia-Giulia – West-Slovenia (I/SLO)
109. Venezia (I/SLO)
110. Istria (HR/SLO)
111. South Slovenia – Croatia West (SLO/HR)
112. South Slovenia – Croatia East (SLO/HR)
113. Eurégio West/Nyugat Pannónia (A/H)
114. Raum Bratislava – Wien – Győr – Sopron (SK/A/H)
115. Euroregion Vagus – Danubius – Ipolia (H/SK)
116. Euroregion Ipelsky – Ipoly (SK/H)
117. Euroregion Neogradiensis (H/SK)
118. Euroregion Sajó – Rima / Slaná – Rimava (H/SK)
119. Euroregion Košice – Miskolc (SK/H)
120. Euroregion Hajdu – Bihar/Bihor (H/RO)
121. Euroregion Danube – Koros – Maros – Tisza (H/RO/YU)
122. Euroregion Danube – Drava – Sava (BIH/HR/H)
123. Euroregion Danube 21. Century (BG/RO/YU)
124. Euroregion Danube-South (BG/RO)
125. Euroregion Danube-East (BG/RO)
126. Lower Danube Euroregion (MD/RO/UA)
127. Middle Prut Euroregion (MD/RO)
128. Upper Prut Euroregion (MD/RO/UA)

V. Jihozápadní Evropa a západní Středomoří

---

141. Corse – Sardegna (Sassari) (F/I)
142. Corse – Toscana (Livorno) (F/I)
143. Catalunya (E)
144. Andorra (AND)
145. Languedoc-Roussillon (F)
146. Midi-Pyrénées (F)
147. Aragón (E)
148. Comunidad Foral de Navarra (E)
149. Aquitaine (F)
150. Pais-Vasco/Euskadi (E)
151. Galicia – Região Norte (E/P)
152. Castilla y León – Região Norte (E/P)
153. Castilla y León – Região Centro (E/P)
154. Extremadura – Região Centro – Região Alentejo (E/P)
155. Andalucía – Região Alentejo – Região Algarve (E/P)
156. Andalucía – Gibraltar – Marocco (E/GB/MA)
157. Sicilia (I)

VI. Jihovýchodní Evropa a východní Středomoří

- 171. Puglia – Ionian Islands (Epyros) – Albania (I/GR/AL)
- 172. Epyros – South-Albania (GR/AL)
- 173. West Macedonia – Albania – FYROM (MK/AL/GR)
- 174. Central Macedonia – FYROM (MK/GR)
- 175. Central Macedonia – Blagoevgrad (GR/BG)
- 176. Euroregion Nestos – Mesta (GR/BG)
- 177. Euroregion Delta – Rhodopi (GR/BG)
- 178. Region East Macedonia – Thrace (GR)
- 179. Euroregion Network Polis – Kent (GR/TR)
- 180. Euroregion Evros – Meric – Maritsa (GR/TR/BG)
- 181. Vorio Egeo – Turkey (GR/TR)
- 182. Notio Egeo – Turkey (GR/TR)
- 183. Crete – Kypros (GR/CY)

Poznámka: U názvů jsou ponechány termíny použité na originální mapě, tj. v jazyce daného území (či jedné z jeho částí), případně anglické ekvivalenty.

Zdroj: Jeřábek: České pohraničí, 2004

Príloha č. 3: Prehľad euroregiónov

ČESKÉ EUROREGIÓNY

Západná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Nisa	21. 12. 1991	ČR, Poľsko, Nemecko
Elbe/Labe	24. 6. 1992	ČR, Nemecko
Krušnohoří	október 1992	ČR, Nemecko
Egrensis	3. 2. 1993	ČR, Nemecko
Šumava	20. 9. 1993	ČR, Nemecko, Rakúsko

Južná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Silva Nortica	28. 5. 2002	ČR, Rakúsko
Pomoraví	23. 6. 1999	ČR, Rakúsko, Slovensko

Východná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Bíle Karpaty	30. 7. 2000	ČR, Slovensko
Beskydy	9. 6. 2000	ČR, Slovensko, Poľsko
Těšínské Slezsko	22. 4. 1998	ČR, Poľsko

Severná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Silesia	20. 9. 1998	ČR, Poľsko
Praděd	2. 7. 1997	ČR, Poľsko
Glacensis	5. 12. 1996	ČR, Poľsko

Zdroj: www.businessinfo.cz

POLSKÉ EUROREGIÓNY

Západná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Pomerania	15. 12. 1995	Poľsko, Nemecko, Švédsko
Neisse-Nisa-Nysa	21. 12. 1991	Poľsko, Nemecko, ČR,
Pro Europa Viadrina	21. 12. 1993	Poľsko, Nemecko
Sprewa-Nysa-Bóbr	21. 9. 1993	Poľsko, Nemecko

Južná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Glacensis	5. 12. 1996	Poľsko, ČR
Pradziad	2. 7. 1997	Poľsko, ČR
Tatry	26. 8. 1994	Poľsko, Slovensko
Karpacki	14. 2. 1993	Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Ukrajina, Rumunsko
Śląsk Cieszyński	22. 4. 1998	Poľsko, ČR
Silesia	20. 9. 1998	Poľsko, ČR
Beskidy	9. 6. 2000	Poľsko, Slovensko, ČR

Východná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Bug	29. 9. 1995	Poľsko, Bielorusko, Ukrajina
Niemen	6. 6. 1997	Poľsko, Bielorusko, Litva
Puszcza Białowieska	25. 5. 2002	Poľsko, Bielorusko

Severná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Baľtyk	22. 2. 1998	Poľsko, Dánsko, Litva, Švédsko, Rusko

Zdroj: www.euroregion-beskydy.pl

SLOVENSKÉ EUROREGIÓNY**Zádaná hranica**

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Biele-Bíle Karpaty	30. 7. 2000	Slovensko, ČR
Pomoravie–Wienviertel–Pomoraví	28. 4. 2000	Slovensko, Rakúsko, ČR
Centropa-metropolitný región	September 2003	Slovensko, Rakúsko, ČR, Maďarsko
Západné Karpaty	2008	Slovensko, ČR

Južná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Váh-Dunaj-Ipeľ	3. 7. 1999	Slovensko, Maďarsko
Ipeľský Euroregión	6. 8. 1999	Slovensko, Maďarsko
Neogradiensis	29. 9. 1999	Slovensko, Maďarsko
Euroregion podunajského trojspoľku	nezistené	Slovensko, Maďarsko
Slaná-Rimava	10. 10. 2000	Slovensko, Maďarsko
Kras		Slovensko, Maďarsko
Euroregión Ister-Granum	17. 11. 2003	Slovensko, Maďarsko
Zemplín	23. 4. 2004	Slovensko, Maďarsko
Košice-Miškolc	nezistené	Slovensko, Maďarsko

Východná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Karpatský euroregión	14. 2. 1993	Slovensko, Maďarsko, Poľsko, Ukrajina, Rumunsko
Ung-Tisza-Túr	27. 1. 2007	Slovensko, Maďarsko,

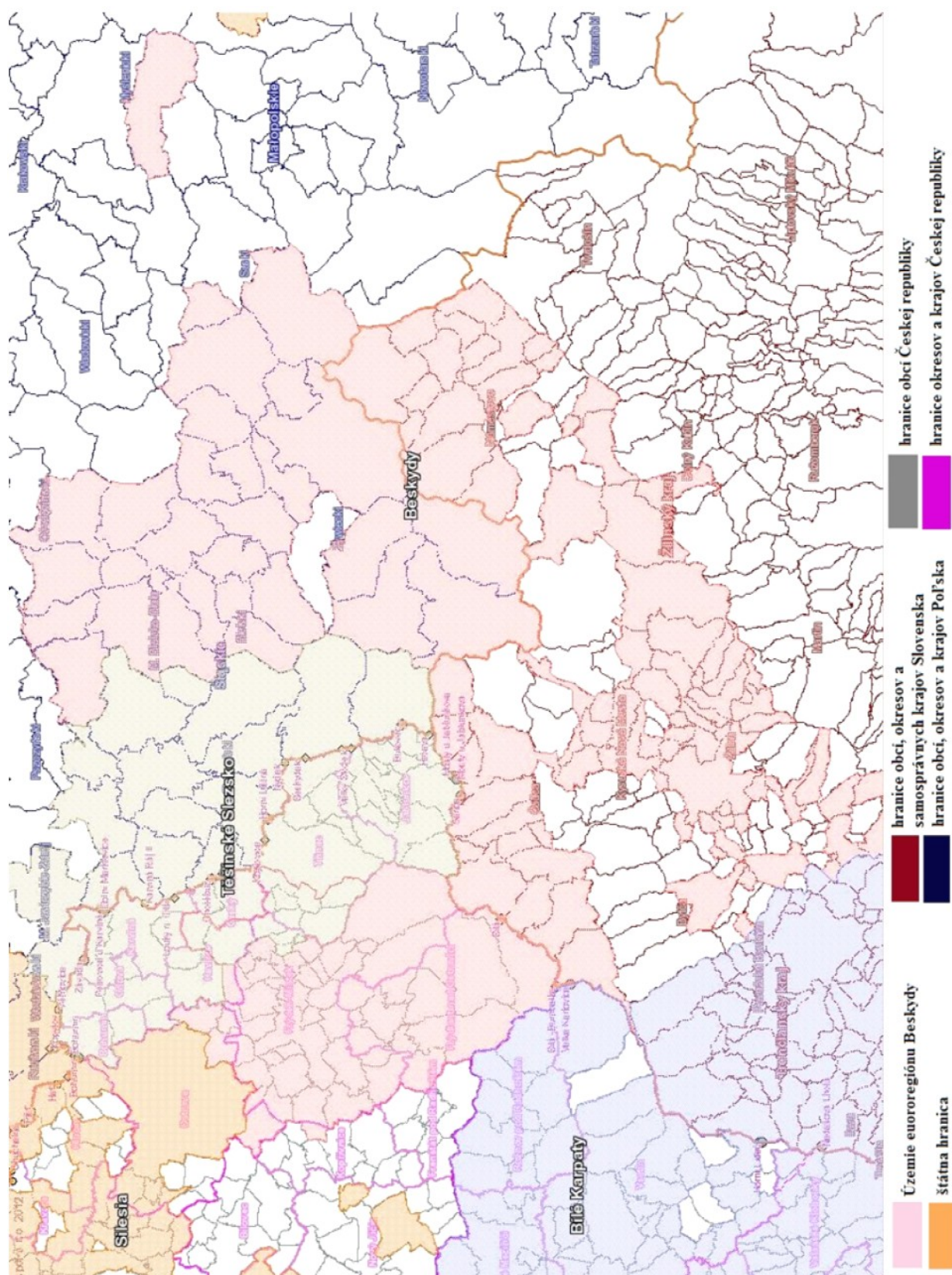
Severná hranica

Názov euroregiónu	Dátum vzniku	Členské krajiny
Beskydy	9. 6. 2000	Slovensko, Poľsko, ČR
Tatry	26. 8. 1994	Slovensko, Poľsko

Zdroj: stránky euroregiónov

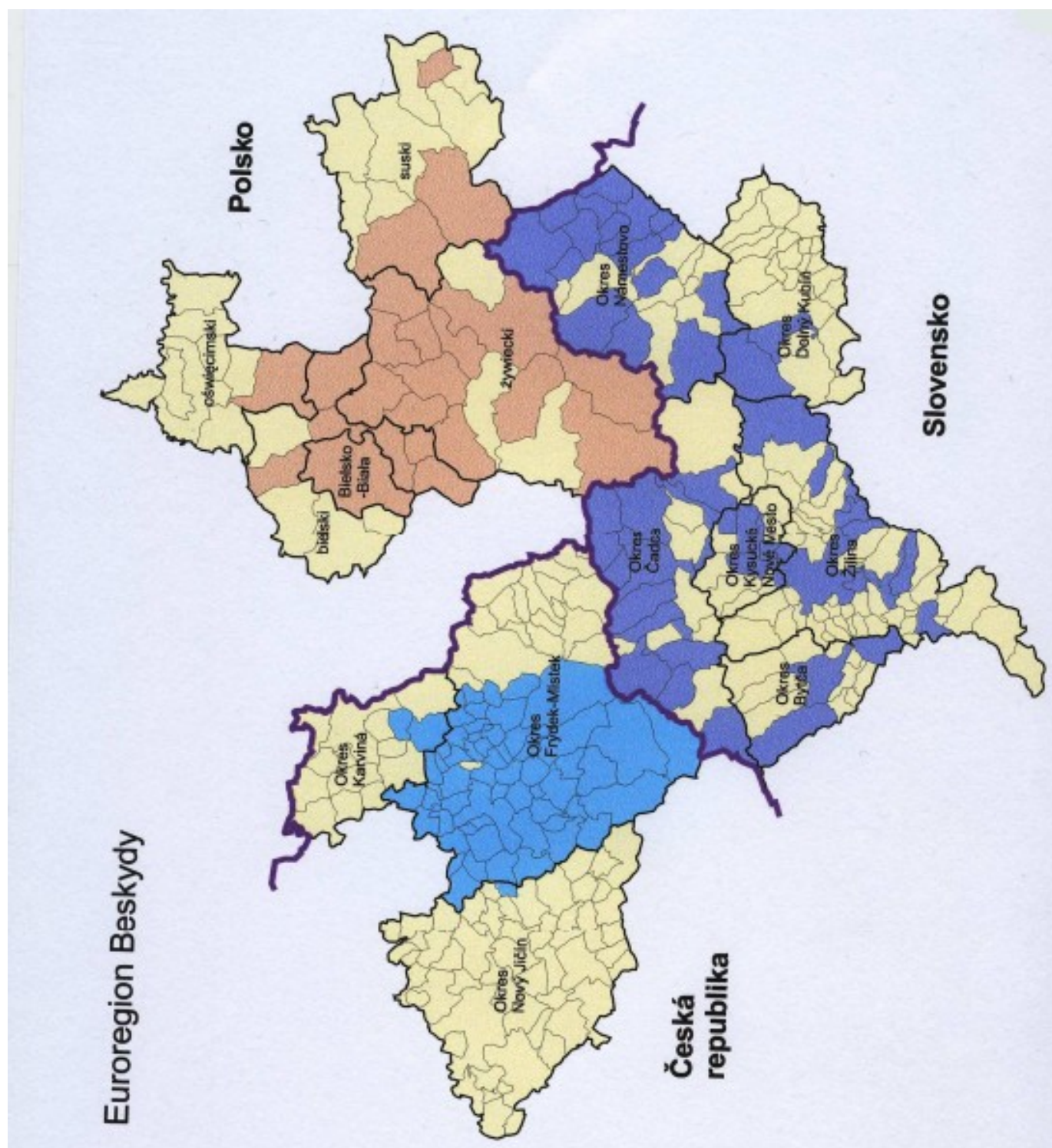

Príloha č. 4: Naznačené územie euroregiónu Beskydy 2012, 2004

Zdroj: www.mapy.crr.cz

Zdroj: Český statistický úřad, Krajská reprezentace Liberec

Príloha č. 5: Zoznam členov Euroregiónu Beskydy k 3.3.2012

Sdružení Region Beskydy

RIADNI ČLENOVIA

MORAVSKOSZLESKÝ KRAJ

OKRES FRÝDEK-MÍSTEK

1. Sdružení měst a obcí "Slezská brána"

- Kaňovice
- Paskov
- Řepiště
- Sedliště
- Šenov - okres Ostrava město
- Václavovice - okres Ostrava město
- Vratimov - okres Ostrava město
- Žabeň

2. Zájmové sdružení Frýdlantsko-Beskydy

- Baška
- Bílá
- Čeladná
- Frýdlant nad Ostravicí
- Janovice
- Kunčice nad Ondřejníkem
- Lhotka
- Malenovice
- Metylovice
- Ostravice
- Pržno
- Pstruží
- Staré Hamry

3. Sdružení obcí Frýdecko-Místecka

- Frýdek-Místek
- Staré Město
- Sviadnov

4. Sdružení měst a obcí povodí Ondřejnice

- Brušperk
- Fryčovice
- Hukvaldy
- Kateřinice – okres Nový Jičín
- Kozlovice
- Krmelín
- Lhotka
- Palkovice
- Stará Ves nad Ondřejnicí –okresOstrava město

- Staříč

5. Sdružení obcí povodí Morávky

- Dobratice
- Dobrá
- Krásná
- Morávka
- Nižní Lhoty
- Nošovice
- Pražmo
- Raškovice
- Vojkovice
- Vyšní Lhoty

6. Mikroregion Sdružení obcí povodí Stonávky

- Dolní Tošanovice
- Hnojník
- Horní Tošanovice
- Komorní Lhotka
- Ropice
- Řeka
- Smilovice
- Střítež
- Třanovice
- Vělopolí

7. Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady

- Bruzovice
- Dolní Domaslavice
- Horní Domaslavice
- Lučina
- Pazderna
- Soběšovice
- Žermanice

OKRES KARVINÁ

- Albrechtice
- Těrlicko
- Horní Bludovice

RIADNI ČLENOVIA

ŽILINSKÝ KRAJ

OKRES BYTČA

1. Bytča
2. Jablonové
3. Súľov-Hradná

OKRES ČADCA

4. Čadca
5. Čierne
6. Dunajov
7. Klokočov
8. Klubina
9. Korna
10. Makov
11. Olešná
12. Skalité
13. Staškov
14. Svrčinovec
15. Turzovka
16. Vysoká nad Kysucou

OKRES DOLNÝ KUBÍN

17. Veličná
18. Zázrivá

OKRES KYSUCKÉ NOVÉ MESTO

19. Horný Vadičov
20. Kysucké Nové Mesto
21. Kysucký Lieskovec
22. Lodno
23. Ochodnica
24. Povina
25. Radoľa
26. Rudina
27. Rudinka
28. Snežnica

OKRES NÁMESTOVO

29. Babín
30. Beňadovo
31. Bobrov
32. Breza
33. Hruštín
34. Klin

35. Mútne
36. Námestovo
37. Novot'
38. Oravská Jasenica
39. Oravská Lesná
40. Oravská Polhora
41. Oravské Veselé
42. Rabča
43. Rabčice
44. Sihelné
45. Ťapešovo
46. Vavrečka
47. Zákamenné
48. Zubrohlava

OKRES TURČIANSKE TEPLICE

49. Mošovce

OKRES ŽILINA

50. Belá
51. Bitarová
52. Brezany
53. Dolná Tižina
54. Gbeľany
55. Horný Hričov
56. Hôrky
57. Hričovské Podhradie
58. Kamenná Poruba
59. Kotrčiná Lúčka
60. Krasňany
61. Lietava
62. Lietavská Lúčka
63. Lutiše
64. Lysica
65. Mojš
66. Nededza
67. Nezbudská Lúčka
68. Ovčiarsko
69. Paština Závada
70. Porúbka
71. Rajec
72. Rajecká Lesná
73. Rajecké Teplice
74. Stráňavy
75. Stránske
76. Stráža
77. Strečno

- 78. Svederník
- 79. Teplička nad Váhom
- 80. Terchová
- 81. Varín
- 82. Veľká Čierna

PODPORNÍ ČLENovia

- 1. Agentúra Európa, s.r.o.
- 2. 2.Camping Slnéčné skaly
- 3. Centrum sociálnych služieb Fantázia
- 4. Hotel GRAND, Žilina
- 5. Janošikov dvor
- 6. Občianske združenie POLONUS
- 7. Oprášené krpce
- 8. Slovenská obchodná a priemyselná komora, Žilina
- 9. Slovenské liečebné kúpele
- 10. Súkromné SOU EDUCO, Námestovo
- 11. Svetlana Matúšková- SLOVENSKÉ RUKY
- 12. Synák a spol.,
- 13. VULCANUS, s.r.o.
- 14. Žilinská univerzita
- 15. Živnostenské spoločenstvo, Žilina

Stowarzyszenie Region Beskidy

RIADNI ČLENOVIA

(powiat je podobná štruktúra ako okres,
vojvodstvo ako kraj)

SLIESZKE VOJVODSTVO

POWIAT BIELSKI

1. Bielsko-Biała (mesto
s právomocami powiatu)
2. Czechowice-Dziedzice
3. Szczyrk
4. Bestwina
5. Buczkowice
6. Kozy
7. Porąbka
8. Wilamowice
9. Wilkowice
10. Powiat Bielski

POWIAT ŻYWIECKI

11. Żywiec
12. Czernichów
13. Gilowice
14. Jelesnia
15. Milówka
16. Koszarawa
17. Lipowa
18. Łękawica
19. Łodygowice
20. Radziechowy-Wieprz
21. Rajcza
22. Ślemień
23. Świnna
24. Ujszoły
25. Węgierska Górka
26. Powiat Żywiecki

POWIAT PSZCZYŃSKI

27. Powiat Pszczynski

MAŁOPOLSKÉ VOJVODSTVO

POWIAT SUSKI

28. Stryżawa
29. Zawoja
30. Powiat Suski

POWIAT WADOWICKI

31. Brzeźnica
32. Spytkowice

POWIAT OŚWIĘCIMSKI

33. Kęty
34. Polanka Wielka
35. Zator
36. Gmina Oświęcim

POWIAT MYŚLENICKI

37. Pcim

PODPORNÍ ČLENOVIA

1. Beskidská knižnica v Bielsku-Białej
2. Agentúra Regionálneho Rozvoja
S.A.
3. Regionalna komora obchodu a
priemyslu v Bielsku-Białej
4. Jantar Sp. z o.o.

ČESTNÍ ČLENOVIA

1. Jerzy Widzyk – zástupca primátora
mesta Bielsko-Biała
2. Jerzy Krawczyk – bývalý predseda
Stowarzyszenia "Region Beskidy"
a vicepredseda Euroregionu
Beskidy/Beskydy
3. Jacek Falfus – poslanec, plnil
funkciu tajomníka sekretariátu
Stowarzyszenia "Region Beskidy"

Zdroj: stránky členských združení